Dzisiaj 20 stron.

Dzisiaj dodatek „Życie".

Cena 20 groszy

Gazeta Bydgoska

KURJER BYDGOSKI

Adres Redakcji i Administracji: Bydgoszcz, Marszałka Focha 39.

Wydawca: Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. Oddział Bydgoszcz.

Telefony Redakcji: 304 i 1044. Telefon Administracji: 352.

Nr. 272.

Bydgoszcz, niedziela, dnia 23 listopada 1930 r.

Rok IX.

Polacy-Katolicy

w wyborach do Senatu mają do wyboru **tylko jedną listę.** Jest nią

Lista Narodowa nr. 4

Wybory do Senatu są **taksamo tajne** jak wybory do Sejmu.

Nie wolno lekceważyć wyborów do Senatu! Zwycięstwo Listy Narodowej nr. 4 w Wielkopolsce i na Pomorzu w wyborach do Sejmu przypieczętowane być musi jeszcze większem zwycięstwem w wyborach do Senatu! — Z 7 posłów niemieckich w ub. niedzielę Niemcy utracili 5. **Jutro muszą utracić oba mandaty senackie** (1 w Wielkopolsce, 1 na Pomorzu). **Dlatego wszyscy do urn wyborczych z kartką nr. 4.** Prawo głosowania do Senatu mają obywatele polscy ponad lat 30.

Przed zmianami w rządzie.

Premjer Piłsudski wyjedzie zagranicę. Gen. Sosnkowski na czele rządu. Gen. Rydz-Śmigły ministrem wojny.

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). W kołach politycznych rozeszła się wczoraj pogłoska, iż premjer Piłsudski, zadowolony z wyniku wyborów, zamierza wyjechać na dłuższy urlop zagranicę. Dokąd? Sprawa nie jest jeszcze zdecydowana.

Wkrótce po ukonstytuowaniu się izb ustawodawczych ma nastąpić zapowiadana rekonstrukcja gabinetu. Zmiana nastąpi właściwie tylko na stanowisku premjera i ministra spraw wojskowych.

Na czele gabinetu ma stanąć gen. dywizji Kazimierz Sosnkowski, przyjaciel Piłsudskiego i jego najbliższy współpracownik z czasów legjonowych, a następnie współtowarzysz niewoli więziennej w Magdeburgu. Ministerstwo spraw wojskowych objąłby gen. dyw. Edward Rydz-Śmigły, a min. Piłsudski zatrzymałby jedynie generalny inspektorat sił zbrojnych. Podkreślić należy, iż płk. Beck zatrzymałby tekę wicepremjera.

Jest sprawą podobno już zdecydowaną, że B. B. desygnował już na marszałka przyszłego Sejmu b. premjera p. Kazimierza Świtalskiego.

Z więzienia na urlop zdrowotny.

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). W piątek został wypuszczony na 2-miesięczny urlop redaktor „A. B. C." p. Sommer z powodu złego stanu zdrowia.

Przebył on w więzieniu 6 tygodni.

Tajemnica Brześcia.

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). Sędzia Demant wyjechał wczoraj do Brześcia. Panu Demantowi towarzyszy podobno przedstawiciel generalnego komisarza wyborczego. W takim razie wyjazd pozostawałby w związku z wybraniem do Sejmu: Witosa, Kiernika, Liebermanna, Barlickiego, Ciołkosza i Dubois'a. Pozwoleń na dostarczenie więźniom ciepłej odzieży dotychczas jeszcze nie wydano.

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). Na temat Brześcia kursują najrozmaitsze pogłoski. M. in. mówią, że jeden z uwięzionych został przewieziony na Pawiak (więzienie w Warszawie — uwaga Redakcji).

Władze odmawiają wszelkich wyjaśnień, dokąd zostali przewiezieni poszczególni więźniowie z Brześcia. Dzieje tej przeprowadzki otoczone są najściślejszą tajemnicą. Nawet dla rodzin uwięzionych.

Inna pogłoska mówi, że sędzia Demant przed wyjazdem do Brześcia zawiadomił rodziny aresztowanych, że mogą uzyskać pozwolenie na dostarczenie więźniom ciepłych rzeczy, jak palt, futer, swetrów i t. p.

W piątek wyjechało do Brześcia kilka pań z ciepłą odzieżą dla swych mężów. Z Katowic udała się do Brześcia p. Korfantówna.

Zatrucie gazem w kopalni.

Katowice, 21. 11. (PAT.) Na kopalni Heinitz w Bytomiu trzej górnicy byli zatruci gazem. Jeden zdołał się wydobyć z niebezpiecznego miejsca i zawołać o pomoc.

Pogotowie ratunkowe wydobyło dwóch pozostałych w stanie ciężkim i odwiozło ich do lecznicy.

Posłowie z Listy Narodowej nr. 4, wybrani w okręgu bydgoskim.

Józef Petrycki, naczelny redaktor „Gazety Bydg.". b. poseł na Sejm w latach 1922—28.

Zbigniew Dembiński, rolnik pow. inowrocławskiego.

Marszałek Wojciech Trąmpczyński, czołowy kandydat na posła z Listy Narodowej nr. 4 w okręgu bydgoskim, wybrany został posłem do Sejmu jeszcze w kilku innych okręgach. Zatrzymać może on mandat tylko z jednego okręgu. Marsz. Trąmpczyński wybrał sobie mandat poselski z okręgu szamotulskiego, w którym Lista Narodowa odniosła świetne zwycięstwo, osiągając blisko 56.000 głosów (w 1928 r. 22.000).

Stefan Korab - Laskowski, zaszczytnie znany artysta operetkowy, organizator i filar wielu rewij w Warszawie, Łodzi, Lwowie i Krakowie, pozyskany dla Teatru Miejskiego w Bydgoszczy. P. Laskowski wystąpi w dzisiejszej premjerze operetki Benatzky'ego p. t. „Noc w San Sebastiano".

Urzędnicy, głosujcie na listę narod. nr. 4.

Przedstawiciele urzędników wybrani z listy narodowej do Sejmu.

Narodowy Komitet Wyborczy na województwo poznańskie postarał się — jak wiadomo — o postawienie na liście państwowej nr. 4 z naszego województwa dwóch przedstawicieli stanu urzędniczego, a mianowicie p. prokuratora Osadę, oraz p. Witkowskiego, urzędnika kolejowego.

Na podstawie porozumienia z naczelną władzą naszą wyborczą w Warszawie oświadczamy, że obaj ci kandydaci otrzymają mandat z listy państwowej. Kilku kandydatów przed nim rezygnuje z mandatu z listy państwowej, zdobywszy sobie mandaty z okręgu.

Mamy nadzieję, że stan urzędniczy wywdzięczy się obozowi narodowemu za wprowadzenie jego przedstawicieli do Sejmu i będzie w niedzielę, w wyborach do Senatu, głosował zwarcie na listę narodową numer 4.

Tajność wyborów — jak wykazały wybory sejmowe — jest zapewniona. A więc do urny wyborczej z kartą numer 4 w kieszeni!

Bajki „Dziennika Bydgoskiego".

Wczorajszy „Dziennik Bydgoski" podał wiadomość, jakoby między Be-Be a Stronnictwem Narodowem toczyły się narady w sprawie porozumienia się. Według tego pisma zwolennikami takiego porozumienia są starsi ze Stronnictwa Narodowego, a że młodzi oświadczają się przeciwko niemu i że na tem tle toczy się wewnętrzna walka wśród narodowców.

Otóż możemy oświadczyć, iż to są plotki, wyssane z palca. Żadnych pertraktacyj nie było, a więc i walki z tego powodu w łonie Stronnictwa Narodowego między „młodymi" a „starrymi" niema. Stronnictwo Narodowe jest organizacją zwartą tak pod względem ideowym, jak i taktyka jego jest jednolita.

Lepiejby było, aby „Dziennik Bydgoski" miast plotkami na temat walki wśród narodowców zajął się swoimi błędami i grzechami w akcji wyborczej do Sejmu w okręgu bydgoskim. Przyniosłoby to więcej korzyści i „Dziennikowi" i sprawie narodowej i katolickiej.

Echa katastrofy w Lyonie.

Lyon, 21. 11. (PAT.) Z pod gruzów wydobyto zniekształcone i poszarpane zwłoki jednego ze strażaków, który uległ całkowitemu zmiażdżeniu. Tożsamość jego została już ustalona.

Głosujmy wszyscy do Senatu.

Płoczą na ten parlamentaryzm, cytują dziś Skargę, jutro Paderewskiego, wymyślają i plują na sejmokrację, ale jak przychodzi co do czego, to, jak wszędzie, zawsze pchają się pierwsi rękami, łokciami, nogami, kolanami, kopytami, byle, jak wszędzie, tak i tu jak najwięcej mieć, posiadać, garnąć do siebie chować pod siebie, przysparzać sobie, byle ciągnąć, byle doić, byle skubać. Męczenniki są, cierpiętniki, romantyki są, idealisty, wszystko tylko dla Ojczyzny, dla państwa, dla mocarstwa, ale paszczę to mają olbrzymio rozwartą, kły szczękające, chciwe, a apetyty coraz większe. Wołuby zjedli całego, byka, słonia, cały Sejm i Senat, całyby chcieli dla siebie.

W niedzielę jest elekcja do Senatu. Tym razem już wszyscy, co w kraju, stawić się powinni punktualnie i w ordynku.

Niema najmniejszej racji zostawać w domu, nakładać pantofle, „nie sprzeciwiać się złu" i mówić sobie: i tak bezemnie dadzą sobie rady. Właśnie, że pana szanownego może zabraknąć najwięcej i z tego samego domu jeszcze dwudziestu, z całej ulicy paruset, a z całej dzielnicy takich Wygodnickich, Neutralskich, Abstynenckich — razem zbierze się może ze dwa tysiące.

Oni pójdą wszyscy! Taki ukaz po kancelarjach poszedł. Kogo nie będzie, ani orderu, ani awansu, ani diengów, ani koncesji, ani rozlewni alkoholu, ani „trafiki", ani wolnego biletu I klasy, ani na raut na Zamek. Jejmość Imperatorowa Sanacja nakazała, żeby stawili się wszyscy: hodurowcy, babtysty, mormoni, król cyganów Kwiek, mandolinistki z Płocka, Woskowa Rodzina, marjawici, Harrimanowcy, solenizanci, waleci, eufermy, mocarniki, przedświtałki także, choć zgrzytają zębami, dalej Bojko-towcy, Sanojce, Burdy i cała arystokracja polska w komplecie, tak, jakby to było odsłonięcie pomnika... lub przyjazd głowy koronowanej. Będzie się zapisywało, kto był a kto nie: lasu taki nie sprzeda a zalegające podatki zapłacić musi.

Wobec tego Mahometanie pójdą wszyscy.

Niechże więc tym razem w Polsce nie będzie takich, co to ni zimni, ni gorący, ni białoczerwoni, ni brudni, ni Europejczycy, ni Eurazjaci, ni Polacy, ni kresowiacy, ni zachodni, ni orjentale, ni sarmaccy, ni ruscy, ni wolni, ni służba, ni z Mickiewicza, ni z Dostojewszczyzny, ni mieszkańcy, ni mieszańcy, ni uczciwi, ni zuchwali, ale poprostu żadni, nijacy, nieistniejący, niebywali, fikcje.

Chodzi przecież o rzeczy dość ważne. Im więcej poczytalnych, normalnych i wykształconych będzie patrzyło i kontrolowało łapki tych, co zawsze lubią ruletę, tem lepiej.

Wygłupia się na ten temat, całkiem swobodnie wypsnąwszy się na front, niejaki Rowmund Piłsudski w „Dniu Polskim" (16 listopada), gdzie wyraźnie pisze:

„Nie znaczy to jednak, aby w przyszłości w związku z wielkiemi zadaniami polskiej polityki międzynarodowej kwestja ustroju monarchistycznego nie miała kiedyś wypłynąć na powierzchnię. Mamy tu na myśli możliwość oderwania od Rosji Ukrainy i unję jej z Polską".

Aby takich błazeństw uniknąć i „odrywania Ukrainy" i puczu monarchicznego i t. p., trzeba, aby jak najwięcej Europejczyków - Polaków znalazło się w areopagu senackim wpośród tych rozpalonych łbów mocno wschodnio - słowiańskich. Immunitet „duraczków" powinien być też cokolwiek ograniczony.

Jedyna na to rada: ławą i hurmą w niedzielę na wybory! „Nauczył nas Bonaparte, jak zwyciężać mamy".

Wszystko, co zachodnie, co się myje codziennie i kąpie i używa szczoteczek do zębów, okazało się narodowe. Tamci się już perfumują i to nawet „Fiola di fasci", ale jeszcze łazienkę uważają za przesąd, a szczoteczką do zębów czyszczą... palce u nóg. Pozatem: owszem, owszem, same genjusze, bohatery, no i charaktery czyste, jak łza, czyste z kropelkami..

W Senacie atoli powinni przeważać tacy, co są i fizycznie i moralnie wykąpani. No ale nie znów: służba, nie liberja, nie czeladź.

Wobec tego frekwencja w niedzielę będzie napewno stuprocentowa i nie zabraknie przy urnach ani jednego z tych obywateli państwa, którzy nie życzą sobie nowych „przełomów", nowych wstrząsów, nowych „luzów", nowych afer, nowych... rajdów, nowych eksperymentów, hazardów i improwizacji i kataklizmów wewnętrznych, no i co ważniejsze, nie wewnętrznych.

Adolf Nowaczyński.

Wszystkim amatorom ładnych i dobrych czasopism ilustrowanych zwracamy już dziś uwagę, że w przyszłym tygodniu ukaże się obszerniejszy numer Jlustracji Polskiej, nadzwyczaj bogaty w treść i ilustracje, poświęcony setnej rocznicy powstania listopadowego. — Egzemplarz tylko 45 groszy.

Zamach na samorząd.

„Sanacja" projektuje, aby starostowie grodzcy byli zarazem prezydentami miast i przewodniczącymi „rad komunalnych".

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). Dzisiejsza „Gazeta Warszawska" podaje:

Zapowiedziane już rozwiązanie łódzkiej Rady Miejskiej z powodu ukończenia kadencji i nominację tymczasowego komisarza rządowego w osobie p. Rzewskiego, b. prezydenta Łodzi, członka B. B. S., „odwołano". Wojewoda łódzki oświadczył, że Rada Miejska w Łodzi dalej musi sprawować swoje czynności.

Decyzja ta jest wynikiem postanowienia Min. Spraw Wewnętrznych, powziętego po wynikach wyborów do Sejmu. **Wobec uzyskania większości rządowej w Sejmie postanowiono wstrzymać wszystkie wybory samorządowe do czasu „reformy" samorządu.**

Do Sejmu ma być wniesiony projekt nowej ustawy o organizacji samorządu miejskiego. **Projekt ten zmierza właściwie do skasawania samorządu, gdyż rola organów samorządowych z wyborów sprowadzona, będzie do czynności doradczych, a cała władza wykonawcza i ustawodawcza przechodzi w ręce wojewodów i starostów grodzkich, którzy będą jednocześnie prezydentami i burmistrzami miast oraz przewodniczącymi „rad komunalnych".**

Sosnowiec otrzymał już „radę doradczą" przy komisarzu rządowym.

Jak starostowie respektują dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

Okólnik starosty gostyńskiego a swoboda wyborów.

Poznań, 22. 11. (tel. wł.)

W dniu 18 bm. starosta powiatu gostyńskiego p. M. Korniak wystosował do wszystkich sołtysów i przełożonych obszarów dworskich w powiecie okólnik, który niewątpliwie stanie się przedmiotem odpowiednich kroków ze strony czynników, powołanych do czuwania nad czystością wyborów.

W okólniku tym p. starosta, podając wyniki wyborów w całej Polsce i ilość mandatów, uzyskanych przez B. B., pisze dalej:

„Zrozumieli swój obowiązek chłopi, rolnicy i robotnicy z Małopolski, Królestwa i kresów wschodnich, a dziwnem jest, że nie zrozumiała tego obowiązku wobec państwa i rządu większość chłopów i robotników Wielkopolski.

„Mówi się ogólnie, że gospodarz i robotnik z Wielkopolski jest inteligentniejszy, więcej religijny i mocno przywiązany do państwa i jest coś lepszego od chłopa i robotnika z innych dzielnic, a tymczasem niedzielne wybory wykazały jasno, że jest odwrotnie.

„Dlatego też proszę pp. sołtysów (względnie przełożonych obszarów dworskich) — czytamy dalej w okólniku — wytłómaczyć mieszkańcom, że jeszcze jest ostatnia chwila do nawrócenia z tej złej drogi, a mianowicie, że w niedzielę, dnia 23 listopada br. cały lud Wielkopolski winien oddać swe głosy w wyborach do Senatu na listę prorządową nr. 1".

Okólnik kończy się zapowiedzią, że te gminy i obszary dworskie, które nie zastosowały się do tego, nie mogą spodziewać się „żadnej pomocy ze strony rządu", a „zobaczymy, jaką korzyść osiągną za to, że głosowały na wrogie rządowi obozy."

Pismo powyższe stanowi zupełnie jawne naruszenie przepisów dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12września 1930 (Dz. Ust. nr. 64, poz 509) o ochronie swobody wyborów i nie wątpimy, że autor jego zostanie pociągnięty do odpowiedzialności na podstawie tego rozporządzenia.

Ze swej strony włościanie i robotnicy wielkopolscy dadzą najlepszą odpowiedź na ten okólnik, głosując ławą przy wyborach do Senatu na listę narodową nr. 4.

W sprawie rewizyj celnych

Warszawa, 22. 11. 30. (Tel. wł.) Minister Skarbu wydał zakaz przeprowadzania rewizyj celnych w pociągach po wyjeździe pociągu ze stacji granicznej. Zarządzenie to wywołane zostało częstemi skargami podróżnych u których przeprowadzono rewizje na granicy, a następnie jeszcze powtórnie rewidowano w dalszym ciągu podróży.

Wielki krzyk i wielkie fiasko.

Berlin, 22. 11. 30. (Tel. wł.) Zapowiadany lot do Ameryki na olbrzymim hydroplanie DO X został przez lotników poniechany, ponieważ okazało się, że motory są dla lotu oceanicznego za słabe. Inscenizowany więc wielką reklamą lot niemiecki skończył się równie wielkim fiaskiem.

Rozwiązanie rady załogowej .w Król. Hucie.

Katowice, 22. 11. (tel. wł.). Wojewódzki Inspektor Pracy rozwiązał w Królewskiej Hucie radę załogową z powodu przekroczenia jej kompetencji. Rada załogowa wydawała zaświadczenia tej treści: n. p. „Że dany robotnik został zwolniony z powodu tego, że optował na rzecz Niemiec". Zaświadczenia te wyzyskiwane były później zagranicą przeciwko Polsce.

Skazanie za szpiegostwo.

Katowice, 22. 11. 30. (Tel. wł.) Wczoraj Sąd Okręgowy rozpatrywał sprawę dozorcy Huty „Baldona", Roberta Oleścha, oskarżonego o szpiegostwo. Rozprawa odbywała się przy drzwiach zamkniętych. Sąd biorąc pod uwagę młody wiek oskarżonego liczącego lat 20, skazał go na 6 miesięcy więzienia.

Szczegółowe sprawozdanie z wyborów.

Z rozmaitych miejscowości okręgu bydgoskiego dopominają się czytelnicy „Gazety Bydgoskiej", abyśmy w piśmie naszem podali wynik wyborów do Sejmu w poszczególnych obwodach. Otóż pismo nasze zamieści wyniki głosowania w poszczególnych obwodach w tabelach. Tabele te będą zawierały szczegółowe wyniki wyborów ze wszystkich powiatów po kolei.

Czwórka kole w oczy.

Warszawa, 22. 11. (tel. wł.). Dnia 21 listopada 1930 r. przybyli do biura Stronnictwa Narodowego w Warszawie przy ul. Jerozolimskiej Nr. 17, z polecenia zastępcy kierownika XIII Komisarjatu Policji Państwowej, st. przodownik P. P. leg. Nr. 35 i st. posterunkowy leg. 23.75 z zapytaniem, czy Stronnictwo Narodowe posiada pozwolenie na reklamę świetlną, wyobrażającą numer cztery, wystawioną nazewnątrz lokalu, na drugiem piętrze domu.

Dyrektor biura Stronnictwa oświadczył, że nie zachodzi tu wypadek reklamy świetlnej, lecz poprostu wywieszono świetlne plakaty wyborcze, stanowiące jeden ze środków agitacji wyborczej, do której, oczywiście, nie mogą mieć zastosowania przepisy o reklamie handlowej.

Tego rodzaju interwencja policji już raz miała miejsce przed wyborami do Sejmu, zarówno w lokalu zarządu głównego Stronnictwa, jak i w lokalu zarządu stołecznego.

Stan liczebny klubów poselskich.

Warszawa, 22. 11. (Tel. wł.) Na podstawie list komisyj okręgowych, które zostały już przesłane do państwowej komisji wyborczej, stan liczebny klubów sejmowych przedstawia się następująco:

BB — 247 posłów, Str. Narodowe — 63 pos., PPS — 23, Klub ukraińsko - białoruski — 21, Str. Chłopskie — 18, Piast — 16, Wyzwolenie — 16, Ch. D. — 14, N. P. R. — 9, Niemcy — 5, komuniści — 5 (w tem 1 Samopomocy chłopskiej), sjoniści małopolscy — 4 sjoniści b. Kongresówki — 2, żyd-ortodoks — 1.

Rewizje polityczne.

Bielsk Cieszyński, 22. 11. 30. (Tel. wł.) W mieszkaniu trzykrotnie aresztowanego podczas akcji przedwyborczej redaktora Zajączka, który był kandydatem listy nr. 4 na Podhalu, została przeprowadzona rewizja, trwająca pół dnia, a w lokalu redagowanych przez niego pisemek popularnych, rewizja trwała półtora dnia. Zabrano wiele listów i rękopisów.

Rewizja była przeprowadzona w związku z nielegalnemi ulotkami wydanemi rzekomo na terenie tamtejszego okręgu lwowskiego.

Ciekawa pretensja p. Kempy.

Warszawa, 22. 11. (Tel. wł.) B. poseł Krempa, włościanin z Małopolski zachodniej, który od r. 1895 posłował do parlamentu wiedeńskiego a potem do wszystkich Sejmów polskich i dopiero teraz nie został wybrany, tak się tem zasmucił, że wniósł podanie do Prezydenta Rzplitej o przyznanie mu emerytury.

W podaniu tem b. poseł Krempa powołuje się na swą 35-letnią pracę parlamentarną, oraz na to, że był zwolennikiem Piłsudskiego i przy ostatnich wyborach agitował za listą nr. 1.

Wiadomość o podaniu Krempy wywołała w kołach politycznych żywą wesołość.

Spółdz. mieszkaniowo-budowlana
"WŁASNY DOM"
z ogr. odp. w Bydgoszczy
umożliwia każdemu, kto dysponuje choćby najmniejszym kapitałem założenie własnego ogniska domowego we własnym domu. Spółdzielnia dysponuje 200 własnemi parcelami Budowa domów odbywa się w własnym zarządzie. Informacji udziela biuro Spółdzielni
w Bydgoszczy-Wilczak ulica Nakielska 61
Tel 1486 n-1248

Wieści z Gdyni.

Gdynia, 21. 11. (Tel. wł.) Ostatnio rozpoczął się na wybrzeżu polskiem połów łososia. Połów ten odbywa się głównie pomiędzy Rozewiem i Wielką Wsią. Ryb jest dużo, lecz dotychczasowe rezultaty połowu są skromne, ponieważ burzliwe morze utrudnia rybakom wyjazdy a w Gdańsku istnieje obecnie niczem nieuzasadniona, bardzo niska cena na łososie, wynosząca ca. 2,40 guld. za kilogram wobec 6 do 8 guldenów w roku zeszłym.

Czas największy, aby kupiectwo polskie zajęło się zbytem ryb z polskiego morza i regulowaniem cen.
S. B.

Gdynia, 21. 11. (Tel. wł.) Przez cały dzisiejszy dzień dął bardzo silny wiatr południowo - wschodni, który mocno burzył morze.

W południe silna fala, wdzierająca się do basenów portu gdyńskiego, uszkodziła pływający dok stoczni gdyńskiej. Dok, długości 90 metrów, przechylił się niebezpiecznie na bok. Podjęta natychmiast akcja ratownicza ma widoki powodzenia i przypuszczać należy, że nie dopuści się do zatonięcia doku.

Sprawa terorystów ukraińskich.

Warszawa, 20. 11. (PAT.) Sąd Najwyższy w Warszawie rozpatrywał dziś sprawę członków ukraińskiej organizacji wojskowej, oskarżonych o działalność antypańswową, posługiwanie się bronią oraz materjałami wybuchowemi. Wykonali oni kilka aktów terorystycznych, m. in. zamach na dworcu kolejowym, gdzie podłożyli bombę oraz maszynę piekielną w gmachu zarządu Targów Wschodnich. W wyniku podjętego śledztwa na ławie oskarżonych zasiadło 11 osób. Sąd przysięgłych w Lwowie skazał Romana Bidę na karę śmierci, zaś Tereszczuka Michała, Wacka Iwana, Józefa Naorlewicza, Władysława Machnickiego i Józefa Kiryluka po 4 lata ciężkiego więzienia, a pozostałych od 5 do 3 lat więzienia.

Od tego wyroku sądu przysięgłych odwołali się do Sądu Najwyższego Bida, Tereszczuk, Wacek, Naorlewicz, Machnicki i Kiryluk.

W dniu dzisiejszym na rozprawie przemawiał prokurator Błoński, który domagał się zatwierdzenia wyroku. Adwokaci ze strony oskarżonych Starosielski i Suziewicz domagali się złagodzenia wyroku. Sąd postanowił ogłosić wyrok jutro o godz. 12 w poł.

Olbrzymia eksplozja gazów.

Bukareszt, 20. 11. (PAT.) Donoszą z Ploesti: Niezwykłej siły eksplozja gazów spowodowała pożar rezerwuaru towarzystwa naftowego Astra Romana, zawierającego 500 wagonów benzyny. Cały zapas benzyny spłonął doszczętnie. Płomień wzniósł się na wysokość 60 metrów.

Z powodu eksplozji zatrzęsły się domy w całem mieście. Szkody obliczają na 30 miljonów lei. Ofiar w ludziach nie było.

Paszporty zagraniczne

dla szeregowych rezerwy.

Wobec tego, że władze administracyjne odmawiają wydania pozwolenia na wyjazd zagranicę szeregowym rezerwy, ministerstwo pracy i opieki społecznej wyjaśnia, że na zasadzie zarządzenia ministerstwa spraw wojskowych szeregowi rezerwy, którzy w danym roku kalendarzowym nie podlegają ćwiczeniom rezerwy, mogą uzyskać pozwolenie na wyjazd zagranicę. Powiatowi komendanci uzupełnień w myśl zarządzenia M. S. Wojsk. wydawać będą na żądanie szeregowych rezerwy lub na wniosek zainteresowanych władz poświadczenia, że ubiegający się o pozwolenie na wyjazd zagranicę nie podlega w danym roku ćwiczeniom rezerwy.

Poświadczenia takie komendanci PKU. wydawać mogą tylko tym szeregowym rezerwy, którzy udowodnią, że poczynili starania o wydanie paszportu zagranicznego, lub że paszport taki już otrzymali.

Zaświadczenia komendantów PKU. ważne będą każdorazowo do końca tego roku, w którym zostały wystawiona

Dwunasta rocznica zawieszenia broni we Francji.
Powyżej prezydent republiki francuskiej Doumergue w otoczeniu członków rządu u grobu Nieznanego Żołnierza w Paryżu.

Łodzią podwodną przez morza polarne.

Wśród licznych przygotowań do II-go Roku Polarnego 1932-33, prowadzonych już dziś w bardzo żywem tempie w całym szeregu państw, ogólne zainteresowanie wzbudził projekt zastosowania łodzi podwodnej do badania krajów polarnych. Autorem tego projektu jest Sir Hubert Wilkins, który spędził w lodach obu biegunów ziemskich ogółem 4 zimy i 7 okresów letnich, a więc człowiek o bogatej wiedzy i doświadczeniu. Wilkins proponuje zorganizowanie ekspedycji pod nazwą „Stowarzyszenie Międzynarodowej Podwodnej Morskiej Ekspedycji Arktycznej" do badań geofizycznych między Spitzbergen a Morzem Beryngа z okazji i w czasie badań w 1932-33.

Myśl zastosowania łodzi podwodnej do badania mórz pokrytych lodem jest niezwykle oryginalna i w razie powodzenia wstępnych doświadczeń, użycie jej w II-gim Roku Polarnym przyniosłoby bardzo wiele korzyści, a przedewszystkiem umożliwiłoby dostanie się do trudno dostępnych miejsc dla dokonywania obserwacyj i utrzymania z niemi kontaktu w celu dostarczenia żywności.

Ale czy możliwem jest poruszanie się łodzi podwodnej pod powierzchnią morza okrytego grubą warstwą lodu?

Zdaniem Wilkinsa niema na Morzu Arktycznem gór lodowych wielkiej objętości, jak również nie zauważono w porze letniej dużych i nieprzebytych barjer lodowych. Największe z gór lodowych nie zanurzają się głębiej jak na 100 stóp poniżej powierzchni morza, grubość zaś lodu morskiego w lecie nie jest większa jak 10 stóp, a ponieważ lód arktyczny w lecie jest bardzo połamany, wobec tego należy przypuszczać, że 25% całej przestrzeni będzie pozbawiona lodów, co umożliwi łodzi wypływanie na powierzchnię celem naładowania baterjі akumulatorów i dokonania obserwacyj.

Projektodawca uważa, że przy szybkości około 4 mil morskich na godzinę pod lodem, nie będzie grozić łodzi niebezpieczeństwo uszkodzenia. Na trasie 5000 mil pod wodą, przewidzianej dla podróży łodzią podwodną, będzie ona mogła płynąć zanurzona przez 100 mil bez odświeżania bateryj.

Projekt przewiduje zaopatrzenie łodzi w środki mechaniczne, które umożliwiłyby załodze wydostanie się na powierzchnię z pod lodu grubego na 10 stóp i przebicie świdrami lodu grubego ponad 50 stóp, co pozwoli na zaczerpnięcie powietrza i naładowanie bateryj nawet wówczas, gdyby załoga nie mogła wyjść na powierzchnię. Przez pokój z zagęszczonem powietrzem mogliby ludzie wynurzać się z łodzi w aparatach nurkowych nawet głęboko z pod powierzchni morza, a specjalnie oświetlona kabina możliwiłaby obserwacje podwodne.

Oczywiście załoga musi być zaopatrzona na wszelki wypadek w kompletny ekwipunek arktyczny, konieczny do podróżowania po powierzchni lodów.

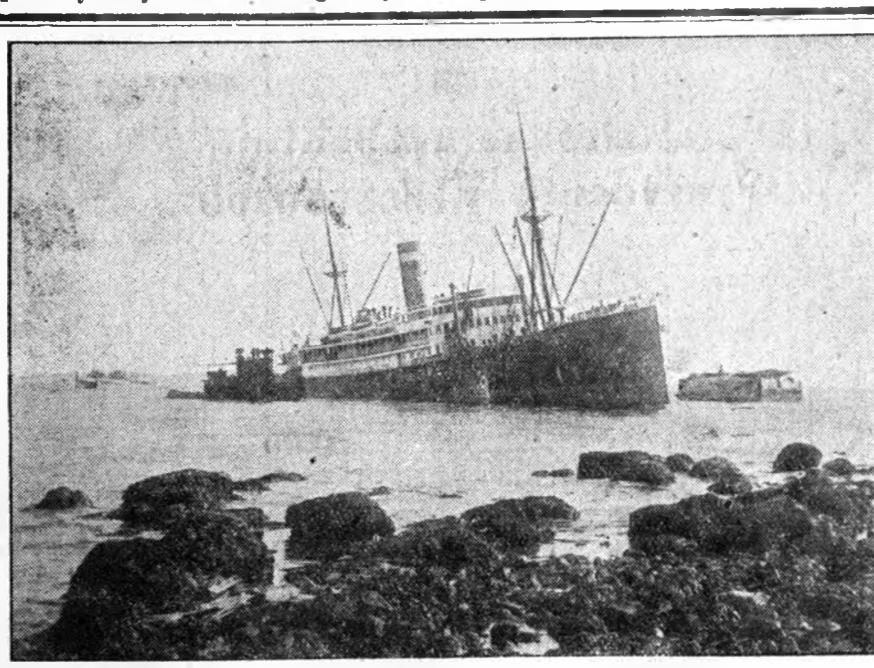
Zwracając się z tym projektem do Amerykańskiej Unji Geofizycznej i Międzynarodowej Unji Geodezyjno-Geofizycznej, Wilkins kreśli równocześnie następujący plan prac naukowych dla załogi łodzi podwodnej:

1. Obserwacje meteorologiczne, przez nałożenie obserwatorjum na lodach pomiędzy 75° a 80° szerok. geogr. płn. a 150° i 170° długości zach., oraz badanie górnych warstw atmosfery przy pomocy odpowiednich balonów.
2. Pomiary natężenia siły ciężkości (grawimetryczne).
3. Pomiary głębokości przy pomocy aparatów akustycznych.
4. Zbieranie próbek wody oraz szlamu z dna morskiego, obserwacje temperatury wody i kierunku prądów, badania planktonowe oraz zwierząt morskich.
5. Badanie rozmieszczenia lodów, jego własności i ruchu przy pomocy bezpośrednich obserwacyj i zdjęć z balonów.
6. Eksperymenty radjowe i telefoniczne dokonywane każdego dnia.

Wilkins proponuje wystaranie się już gotowej łodzi podwodnej w celu przeprowadzenia z nią już teraz prób i badań w okolicy Spitzbergów lub na wodach kanadyjskich, a w razie pomyślnego ich wyniku rozpoczęcia w miesiącu lipcu 1931 r. długiej podróży czy to ze Spitzbergów czy z Morza Beryngа. Jeżeliby zaś było rzeczą niemożliwą skorzystanie z łodzi już gotowej, to należałoby ją zamówić u pp. Vickers w Londynie, gdzie dostarczonoby jej na 1 czerwca 1931 r.

Takie są projekty Sir H. Wilkinsa, nad któremi zastanawiały się Amerykańska Unja Geofizyczna i Międzynarodowa Unja Geodezyjno-Geofizyczna. W czasie zjazdu tej ostatniej wielu jej członków, a zwłaszcza znany badacz polarny Sverdrup, proponowany obecnie na Kierownika naukowego Międz. Tow. „Aeroarctic" na miejsce śp. Nansena, nie kryło swego entuzjazmu dla pomysłu amerykańskiego podróżnika. Sverdrup wyraził nawet gotowość wzięcia osobiście udziału w podróży łodzią podwodną po morzach polarnych.

Dla nas Polaków, których rząd i Akademja Umiejętności są zaproszone do udziału w II-gim Roku Polarnym, projekty Wilkinsa są miarą olbrzymiego rozmachu, z jakim zabierają się rozmaite narody do zorganizowania swego udziału w tych międzynarodowych badaniach, a zarazem winne być bodźcem do przyspieszenia akcji nad zorganizowaniem współpracy Polski w II-gim Roku Polarnym

Amerykański parowiec „Columbia"
podczas ostatniej wielkiej burzy na Oceanie Atlantyckim został rzucony na skały i zatonął. Pasażerów zdołano wyratować.

Po wyborze nowego lorda - majora Londynu
(tyle co prezydent miasta) przez ulice stolicy Anglji przeciągnął wspaniały pochód, w którym w grupie indyjskiej kroczyły cztery słonie. W pobliżu uniwersytetu uwagę słoni przykuł transparent, trzymany przez studentów. W pewnej chwili jeden ze słoni rzucił się naprzód i pochwycił trąbą transparent. Pozostałe słonie rzuciły się za pierwszym. Wybuchła panika wśród widzów, 20 osób jest rannych i ciężko potłuczonych.

Czy jesteś członkiem Czerwonego Krzyża?

Ludności katolickiej zwracamy uwagę, że w wyborach do Senatu w województwie poznańskiem niema listy Chrześcijańskiej Demokracji nr. 19 (Kat. Blok Lud.). Dlatego winni ci wyborcy, którzy w okręgu bydgoskim głosowali do Sejmu na listę nr. 19, oddać tym razem w wyborach do Senatu,

wszyscy swe głosy na listę narodową nr. 4.

Każdy tysiąc głosów będzie decydował o tem, czy lista narodowa odbije mandat Niemcom-protestantom.

Wynik głosowania do Sejmu w powiecie bydgoskim

(Ciąg dalszy).

Obwód Nr. i nazwa	Liczba uprawnionych do głosowania według spisu	Liczba głosów unieważ. przez kom. okręgową	Ogólna liczba głosów ważnych	Liczby głosów ważnych, oddanych na listy: Nr. 1 B. B.	Nr. 4 Str. Nar.	Na listę narodową w 1928 r.	Nr. 7 Centrolew	Nr. 12 Niemcy	Nr. 19 Ch. D.	Nr. 22 Niez. Soc.	Nr. 23 Kinderma[n]
Bydgoszcz-powiat											
41. Marjampol	227	—	202	82	**9**	14	79	14	18	—	—
42. Magdalenka	159	—	143	3	**34**	15	72	33	1	—	—
43. Maksymiljanowo	154	—	139	61	**7**	18	29	28	14	—	—
44. Niemcz	405	—	356	116	**74**	4	63	44	59	—	—
45. Nekla	88	—	79	20	**4**	3	31	4	20	—	—
46. Niwy	167	—	156	33	**12**	2	61	40	10	—	—
47. Osielsko	514	3	444	88	**121**	20	170	53	12	—	—
48. Palcz	95	—	83	9	**32**	—	39	3	—	—	—
49. Strzelce Dolne	217	—	180	36	**3**	4	68	69	4	—	—
50. Trzeciewiec	273	—	242	77	**20**	15	47	93	4	1	—
51. Włóki	220	12	198	25	**19**	1	73	74	—	7	—
52. Zofin	136	—	119	22	**10**	5	47	24	16	—	—
53. Zławieś	53	—	51	6	**5**	—	4	35	1	—	—
54. Buszkowo	238	1	214	64	**39**	14	60	42	6	—	—
55. Bytkowice	97	—	85	4	**3**	—	17	61	—	—	—
56. Cierplewo	148	—	133	10	**21**	16	73	28	1	—	—
57. Glinki	190	—	171	17	**32**	16	86	36	—	—	—
58. Gogolin	175	—	168	33	**2**	—	47	86	—	—	—
59. Gogolinek	125	—	115	19	**11**	21	26	59	—	—	—
60. Gościeradz	239	1	217	22	**136**	107	57	2	—	—	—
61. Nowy Dwór	240	—	221	51	**42**	22	73	43	12	—	—
62. Okole	107	—	97	49	**8**	9	26	11	3	—	—
63. Salno	158	—	145	21	**58**	52	37	16	13	—	—
64. Samociążek	211	—	201	61	**38**	5	43	33	26	—	—
65. Skarbiewo	71	—	65	25	**9**	1	1	21	9	—	—
66. Stary Dwór	157	—	135	20	**20**	17	27	60	8	—	—
67. Sokole-Kuźnica	42	—	37	5	**9**	—	16	3	4	—	—
68. Stronno	275	—	234	31	**81**	18	77	37	7	—	1
69. Witoldowo	197	—	171	35	**5**	1	39	92	—	—	—
70. Więzowno	212	—	193	9	**55**	30	108	18	3	—	—
71. Wudzynek	613	—	516	51	**82**	75	336	38	9	—	—
72. Wtelno	360	—	319	46	**159**	81	75	29	10	—	—
73. Wudzyn	229	—	211	12	**95**	53	78	13	13	—	—
74. Zalesie	37	—	33	12	**6**	2	3	8	4	—	—
75. Dąbrówczyn	141	—	129	14	**44**	13	57	—	10	4	—
76. Mochle	412	—	345	108	**30**	5	133	74	—	—	—
77. Nowaczkowo	54	—	52	15	**1**	—	7	29	—	—	—
78. Osówiec	116	—	113	2	**11**	—	89	11	—	—	—
79. Samsieczno	489	—	406	67	**35**	19	293	9	2	—	—
80. Sicienko	332	—	302	24	**19**	1	203	49	7	—	—

(Ciąg dalszy nastąpi).

Hubert S. Banner.

CZERWONA KOBRA.

Autoryzowany przekład z angielskiego.

45) (Przedruk wzbroniony).

(Ciąg dalszy).

Złożył pośpiesznie list i wsunął z powrotem do koperty. „Szanowny pan Ferris" siedział nad swoją pocztą w odległości paru kroków.

Żeby być zmuszonym przepraszać tego durnia, do wszystkich djabłów!

— Bardzo pana przepraszam — wyjąkał Piotr, rumieniąc się. — Nie potrzebuję chyba dodawać, że otworzyłem go przypadkiem.

Ferris wziął kopertę, spojrzał na napis w rogu i spłonął niezrozumiałym rumieńcem, jeszcze gorętszym od Piotrowego.

— Adres wyraźny — rzekł niegrzecznie.

— Nie spojrzałem na kopertę — wyjaśnił Piotr. — Ktoś położył na mojem biurku razem z moją pocztą.

— Powinien pan był dotychczas zauważyć, że krajowcy są niedbali, i nauczyć się patrzeć na adresy, a potem dopiero otwierać.

— Słuchaj pan — rzekł ostro Piotr. — Przeprosiłem pana za omyłkę i to powinno wystarczyć. Czego pan więcej żąda? Dobrze wychowani ludzie mają zwyczaj przyjmować przeproszenie bez komentarzy.

— Ja, ma się rozumieć, nie wiem, jakie są zwyczaje dobrze wychowanych ludzi — odparł sarkastycznym tonem Ferris. — Przypuszczam, że takie rzeczy częściej się dzieją w Oksfordzie niż w biurach.

— Poco pan wyciąga Oksford?

— Poco pan wyciąga „dobrze wychowanych ludzi"?

— Jeżeli pan nie potrafi zdobyć się na uprzejme przyjęcie przeproszenia, to nie mam nic do powiedzenia — rzekł gniewnie Piotr i odszedł do swego biurka. — Nędzna, podejrzliwa małpa! — myślał z pasją. — Co kogo mogła obchodzić korespondencja głupiego Ferrisa z głupim Spillingtonem? On, Piotr, nie zapamiętał nawet tych kilku wierszy, które przeczytał.

Chociaż nie, zapamiętał... Przeczytaj je raczej oczami niż świadomością i, nie zrozumiawszy pozornie bezsensownej treści, spojrzał automatycznie na nagłówek.

Dzięki za ciekawe informacje, dotyczące młodego X-a, które zostały zaraz przesłane, dokąd należało...

Zdanie to ożyło w jego pamięci i uczepiło się jej, jak natrętna mucha. Nie mógł myśleć o niczem innem, tylko o tem.

Nagle powstrzymał oddech i rzucił podejrzliwe spojrzenie na zgięte plecy Ferrisa. Co to Nelly Whayle mówiła o szpiegu, utrzymywany stale przez firmę, aby donosił o personelu? Wyśmiał ją wtedy, ale teraz zrozumiał, że to była prawda. Szpieg siedział przy sąsiednim biurku. Z duszy Piotra buchnął gwałtowny płomień wstrętu i pogardy. Instynkty zaszczepione przez tradycję Compigne'ów, instynkty, które starał się ostatnio przytłumić, jako objaw nędznego snobizmu, ożyły i wypłynęły na powierzchnię. Do djabła, stara teorja była zgodna z prawdą! Podział ludzkości na gentlemanów i chamów opierał się na faktach. Gentlemani to sól ziemi, to ci, którzy mają instynktowny wstręt do poglądu na życie, reprezentowanego przez Ferrisów. Chamy to ci, którzy te rzeczy wysysają z mlekiem matki. Chamy, chamy, hołota!

Z jakąż rozkoszą kopnąłby Ferrisa w „siedzenie". Ale tej chęci stały na przeszkodzie dwie rzeczy: dyscyplina biurowa i niemożliwość zdradzenia się z faktem przeczytania listu.

. . . .

Olga czuła się złamana i wyczerpana nerwowo do ostatnich granic wytrzymałości. Całe jej życie zamknęło się w czekaniu i przymusowej bezczynności, podczas gdy mężczyźni walczyli i narażali swe życie, ale taki już jest los kobiety. W dodatku dręczyła ją świadomość, że ukochany opiekun posiada niebezpieczne tajemnice, z których nie może się zwierzyć nawet jej, oraz przymus, jaki sobie narzuciła w stosunku do Piotra. Cała jej istota rwała się do szczęścia i do miłości, ale głosowi młodości przeciwstawiał się głos obowiązku. Przysięga nad ciałem zamordowanego ojca, że, dokąd dzieło opiekuna nie zostanie spełnione, nie zażąda od życia nic osobistego i przysięga musiała być spełniona.

Wstała z westchnieniem z leżaka i poszła zagrać w golfa. Może ruch rozproszy czarne myśli. Przechodząc przez szosę, natknęła się na firmowego Buicka. Piotr, zobaczywszy ją, kazał szoferowi stanąć. Zażartowała z jego ponurej twarzy, a on wspomniał o nieporozumieniu, przemilczając naturalnie casus belli.

— Jadowity gad, ten Ferris — rzekł.

— Ech! pewnie nie taki zły, jak ci się zdaje — roześmiała się Olga, dochodząc.

W klubie zastała Ferrisa, dumającego smętnie nad wielkim kielichem.

— Czy pani z kim gra? — zapytał.

— Narazie z nikim — odpowiedziała.

— Może wobec tego — zagramy — zaproponował tak żałosnym głosem, że nie potrafiła mu odmówić. Kiedy, zmęczywszy się, wracali do klubu, aby otrzeźwić się napojami, siedzący w sali Piotr zobaczył ich zdaleka i czoło jego zmarszczyło się posępną bruzdą. W tym psychologicznym momencie Ferris skarżył się właśnie Oldze na szarą samotność swej egzystencji, błagając ją, aby mu pozwoliła iść z sobą następnego popołudnia na spacer. Olga przyrzekła, poczęści z litości nad Ferrisem, a po części z urazy do Piotra.

(Jak on śmiał zrobić takiego marsa!).

W pięć minut po odejściu Ferrisa, który odprowadził ją do bungalowu na Jungli, zjawił się w ogrodzie Piotr.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Od wszelkich przeziębień organów oddechowych i kaszlu

chronią znakomicie

Kaisera karmelki piersiowe z 3 jodłami

Do nabycia we wszystkich aptekach i drog.

Wycieczka do Paryża i Algieru.

Polski Klub Turystyczny w Warszawie, Al. Jerozolimskie 39, komunikuje, że ostateczny termin zapisów na wycieczkę do Paryża i Algieru na Boże Narodzenie i Nowy Rok, upływa dnia 3 grudnia r. b. i że po tym terminie zgłoszenia na wycieczkę przyjmowane bezwzględnie nie będą.

Wielki Pałuczanin.

W setną rocznicę skonu Jana Śniadeckiego. (Ur. 1756 — zmarł 21 listopada 1830 r.).

Jednym z najwybitniejszych ludzi Polski w epoce bezpośrednio porozbiorowej jest Jan Śniadecki. Urodzony w roku 1756 na ziemi pałuskiej (Żnin), przybywa jako 16-letni młodzieniec do Krakowa.

Tu wstępuje na uniwersytet Jagielloński.

Odrazu zwraca uwagę profesorów swemi wielkiemi zdolnościami i po kilkuletnich studjach, w chwili przeprowadzanych przez Kołłątaja na Uniwersytecie Jagiellońskim reform, jest mianowany tam (1780 r.) profesorem statyki, hydrauliki i logiki.

Niedługo jednak piastuje Śniadecki to stanowisko. Już w r. 1787 opuszcza młody uczony Kraków. Zwiedza obserwatorja astronomiczne w Anglji, studjuje w Getyndze, Paryżu i Lejdzie (Holandja). Mimo świetnych propozycyj zagranicznych, wraca jednak (na prośbę ks. Piramowicza, jednego z najzasłużeńszych członków Komisji Edukacyjnej) do Krakowa i poświęca się wybitnie astronomji. W tym czasie opracowuje (łącznie z Radwańskim) pierwszą dokładną mapę kraju. Cały szereg artykułów fachowych zamieszcza w „Monatliche Correspondenz“ i w „Efemerydach Wiedeńskich“.

W roku 1793 bierze udział w Sejmie Grodzieńskim, na którym zaciekle broni funduszu Komisji Edukacyjnej. W roku 1794, po obwołaniu Tadeusza Kościuszki (24 marca) „za najwyższego i jedynego Naczelnika i rządcę całego zbrojnego powstania“, powołano Śniadeckiego do komisji porządkowej woj. krakowskiego.

Po rozbiorze Polski i upadku powstania Kościuszki zaproszono Jana Śniadeckiego (1802) do Uniwersytetu Wileńskiego. Tu wielki uczony przebywa do r. 1825. W latach 1807—1814 piastuje godność rektora tej naświetniejszej wówczas uczelni polskiej.

Od r. 1825 mieszka stale w Jaszunach pod Wilnem, gdzie 21 listopada 1830 r. umiera.

E. M.

Z państwa faszystowskiego.

Obniżenie płac urzędniczych o 12 procent. Przemówienie dep. Ferretiego. Zbrojenia Włoch. Nowe instrukcje dla akademickich organizacyj faszystowskich.

Rzym, 21. 11. (Tel. wł.) Donosiliśmy niedawno o uchwale Rady Ministrów, mocą której zarobki urzędnicze zredukowane zostały o 12 procent. Uchwała ta podyktowana była — jak się okazuje — koniecznością utrzymania równowagi budżetu bez uciekania się do pomocy pożyczek zagranicznych.

Rząd, niechcąc nakładać nowych ciężarów na obywateli uciekł się do obniżania poborów urzędniczych w r. 1929. Zarządzenie to, które pozwoli osiągnąć oszczędność 700 miljonów lirów rocznie jest jednocześnie wskazaniem konieczności dostosowania całego życia gospodarczego Włoch do istotnej wartości lira, którego stosunek do lira przedwojennego wynosi 1:3,66.

Jak widać z głosów prasy decyzja rządu była odpowiednio przygotowana. Towarzystwo „Provvida“ zaopatrujące w artykuły spożywcze wojskowych i cywilnych urzędników państwowych obniżyło ceny detaliczne mniej więcej o 10 proc. Obniżona została również cena chleba. Widoczna jest interwencja czynników miarodajnych w regulowaniu cen artykułów pierwszej potrzeby, co, jak sądzą, odbije się pomyślnie również na interesach ludności robotniczej, płatnej, jak stwierdzają samorządy, w sposób niedostateczny.

Przy okazji otwarcia faszystowskiego instytutu kultury ludowej dep. Lando Ferretti wygłosił przemówienie poświęcone scharakteryzowaniu stosunku prasy rządowej do regime'u faszystowskiego i odwrotnie, polemizując z poglądami zagranicznemi, przedstawiającemi błędnie sytuację prasy pod regimem faszystowskim.

Ferretti stwierdził, że reforma faszystowska odnośnie do prasy polega na ustanowieniu odpowiedzialnego kierownika pisma, którym może być dziennikarz, członek związku zawodowego. Pozatem reforma faszystowska polega na podaniu do wiadomości publicznej, kto jest właścicielem pisma. Są dzienniki nie faszystowskie, jak genueński „Lavoro“, licznie reprezentowana prasa religijna, dzienniki wychodzące w językach obcych w okolicach nadgranicznych itd. Koncesja na dziennik załatwiana jest wyłącznie przez urzędy nie zaś przez władze o charakterze politycznym. Wszelkie sankcje, mają charakter jasno określony. Aresztowanie nakładu, zawieszenie, a po dwukrotnem zawieszeniu możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności redaktora odpowiedzialnego. Przyczem przy wszystkich tych sankcjach zasięga się opinji odpowiednich urzędów.

Nieprawdą jest mówił Ferretti, że we Włoszech istnieje cenzura prewencyjna. Opierając się na błędnem mniemaniu o istnieniu takiej cenzury, wielu cudzoziemców czyni rząd faszystowski odpowiedzialnym za wszystko co pisze prasa faszystowska. Prawdą jest jedynie, że prasa faszystowska jest narzędziem triumfującej rewolucji i jako taka jest w zgodzie z podstawowemi zasadami tej rewolucji, korzystając jednocześnie z zupełnej swobody w traktowaniu różnych zagadnień. Prasa faszystowska ma więcej swobody niż prasa innych państw — zakończył Ferretti — ponieważ nie jest ona narzędziem poszczególnych grup obywateli a służy jedynie zagadnieniu dobra państwa.

Rada Ministrów na dzisiejszem posiedzeniu przyjęła dwa projekty ustaw, złożone przez ministra wojny. Pierwszy z tych projektów przewiduje obowiązkowe wyszkolenie przygotowawcze, poprzedzające normalną służbę wojskową dla wszystkich obywateli, którzy w dniu 1 października danego roku skończą lat 18. Drugi projekt ustawy przewiduje zmiany w poborze rekruta, dotyczące m. in. czasu służby w wojsku.

Pozatem wyszły nowe instrukcje dla młodzieży uniwersyteckiej, zgrupowanej w studenckich organizacjach faszystowskich. Instrukcja zauważa, że przedewszystkiem w organizacjach akademickich najmniej dbać trzeba o ilość a najwięcej o jakość, gdyż faszyzm jest arystokracją narodu; wreszcie instrukcja zwraca uwagę na sport, twierdząc, że nie chodzi o rozgłośnych atletów championów, a o zdrowe społeczeństwo. Dalej zarządza powstrzymanie się od jakichkolwiek manifestacyj w stosunku do profesorów, których charakter polityczny nie studenci mają prawo osądzać. W dalszym ciągu przechodzi do sprawy stosunku do zagranicy, oświadczając, że przedstawiciele grup studenckich faszystowskich, udając się zagranicę, powinni szanować zwyczaje i normy życia narodu, którego są gośćmi. Podejmować należy studentów zagranicznych, przybywających do Włoch z gościnnością, lecz z godnością i pamiętać, że Włosi należą do tych, co dają, a nie do tych, co zwykli brać, oraz, że należy traktować cudzoziemców tak, jak oni traktują Włochów. W korespondencji zagranicznej organizacje powinny używać zawsze i w każdym wypadku włoskiego języka. Sekretarz partji zaleca nawrót do najlepszych tradycji studenckich. Pozatem instrukcje zawierają różne normy organizacyjne.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

B. E. 18,75% wynoszą 217,92 zł. Dochodzą odsetki od tej sumy, doliczone aż do 31. 12. 1924 r. Kapitał należy wypowiedzieć.

W. D. Skargę należy wnieść do Sądu Powiatowego i wpłacić 20 zł. zaliczki na koszty w ciągu 3 miesięcy od zajścia.

Kto nie ... artki do głosowania, ten może wyciąć jedną z poniższych „czwórek“, lecz musi to uczynić tak, ażeby na kartce nie było żadnej plamy, żadnej litery i żadnej kreski. Kartka musi być czysta i powinna zawierać tylko liczbę: 4 bez kropki.

4

4

4

4

Rektorstwo Jana Śniadeckiego w Wilnie.

(Wyjątek z odczytu p. t. „Dwaj Bracia Śniadeccy“, wygłoszonego w Poznaniu w roku 1866 przez **Karola Libelta**).

Chciał ze skarbu naukowego zrobić użytek dla kraju Śniadecki, pisząc i wydając dzieła w zaciszu prywatnego życia i długo wahał się przyjąć ofiarowaną sobie posadę rektora i obserwatora w Wilnie. Uległ wkońcu nieustającym naleganiom Poczobuta, Czackiego i troskliwego o dobro Litwy księcia feldmarszałka Czartoryskiego, dawniej generała ziem podolskich.

Mąż ten wielkiej nauki, ale większej jeszcze miłości dobra publicznego, nie wahał się w zapale namowy, — on potomek starożytnej rodziny, co najwyższe dostojeństwa piastowała w kraju, nie wahał się ugiąć sędziwe kolana przed Śniadeckim ze Żnina i zakląć go w imię ojczyzny, aby zrobił z siebie ofiarę i przyjął urząd rektora szkoły wileńskiej, którego nikt inny z takim pożytkiem dla oświecenia sprawować nie był w stanie. **Jakiż to piękny rys charakteru z owych czasów, jaka szczytna pokora arystokracji rodu przed arystokracją rozumu! Było to w Łańcucie u księżnej marszałkowej Lubomirskiej z domu.**

W listopadzie 1807 r. objął nareszcie Śniadecki zarząd tej głównej szkoły litewskiej, przy której niegdyś Skarga i Sarbiewski pracowali na sławę swoją i narodu.

Bo też nie na małe rzeczy odważył się. Rektor uniwersytetu wileńskiego nie miał żadnego podobieństwa z rektorskiemi urzędami innych uniwersytetów w Europie. Był on — powiada Baliński — nietylko przewodnikiem uczonego i uczącego zgromadzenia, nietylko trzymającem ster licznych szkół, w bardzo rozległym kraju pod dozorem uniwersytetu zostających, ale jeszcze naczelnikiem rozgałęzionej administracji jego, szafarzem dochodów i strażnikiem funduszów, a nakoniec radą i pomocą kuratora i ministra oświecenia.

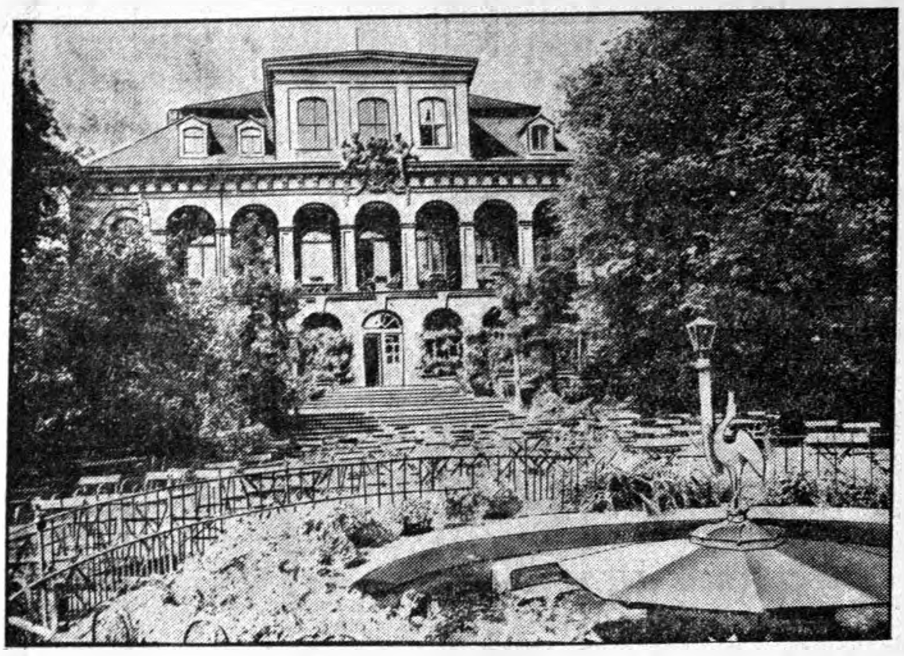
Zaraz na wstępie czekały go liczne i kłopotliwe prace. Nad Niemnem wrzał bój zacięty między dwoma potężnemi mocarzami. Od armji przybywali ranni i chorzy, a gubernator Korsaków zajmował gmachy uniwersyteckie na lazarety, szerzące tyfusowe epidemje, od których nieledwie nie padł ofiarą brat jego, Jędrzej. Dla świeżo ustanowionych komisyj sądowo-edukacyjnych w Wilnie i w Krzemieńcu trzeba było uporządkować bezładne archiwum i również bezładne fundusze akademickie. Szkoły pruskie w obwodzie białostockim, który w moc traktatu Tylżyckiego przypadł do Rosji, trzeba było przeformować na szkoły narodowe. Po wszystkich zakładach naukowych w ośmiu guberniach należących do okręgu naukowego wileńskiego, gdzie dotąd gubernatorowie nominowali nauczycieli, tudzież po licznych szkołach zakonnych, trzeba było zaprowadzić zdatnych profesorów i jednolity plan edukacyjny.

Tak w akademji Wileńskiej, jak po gimnazjach nauczali profesorowie, sprowadzeni z zagranicy, bez znajomości języka polskiego; trzeba więc było przysposobić do godnego zajęcia ich miejsca młodszą narodową generację nauczycielską, wśród której ujrzeliśmy niebawnie i Joachima Lelewela. Trzeba było urządzić seminarjum duchowne dla przysposobienia kapłanów do wielkich posług religji i obywatelstwa.

Wszystkim tym wymagalnościom podołała oględna i niezmordowana praca Śniadeckiego. Za jego staraniem urządzono teatr anatomiczny, szkołę weterynarji, salę chemiczną, powiększono gabinety dla fizyki i mineralogji, obsadzono nowe katedry, a mianowicie długo wakującą katedrę wymowy i poezji polskiej, na którą powołany został przez konkurs Euzebjusz Słowacki, ojciec Juljusza.

W Kownie, w Witebsku i w Mohilewie stanęły nowe gimnazja. Śniadecki założył szkołę żydowską dla kształcenia izraelitów na nauczycieli w języku polskim, aby przestali być cudzoziemcami we własnym kraju. Baczna troska rektora wileńskiego rozciągała się również na oświatę w szkółkach parafjalnych.

Stąd poszło, że uniwersytet wileński miał za jego rządów 500 studentów a 20.000 uczniów obejmował swoją pieczą.

Słynny zamek historyczny króla polskiego Augusta II Sasa w Uebigau pod Dreznem nad Łabą, zbudowany około 1725 r. przez architekta Eosandera Goethego w stylu włoskiego renesansu, zostanie sprzedany w drodze licytacji. Zamek ten od 100 lat już jest własnością prywatną pewnego magnata.

Demonstracje przeciwko filmom niemieckim w Warszawie.

W ubiegłych dniach Warszawa była świadkiem kilkakrotnych demonstracyj przeciwko filmom niemieckim, wyświetlanym w kinach „Hollywood" „Casino" i „Palace". **Doszło do gwałtownych awantur i niszczenia urządzeń kinematograficznych.** Wkroczyć musiała policja. Kilkunastu demonstrantów aresztowano.

Mimo to demonstracje przeciwko filmom niemieckim w Warszawie nie ustają. Każde kino, które ośmieli się wystawić obraz produkcji niemieckiej musi się liczyć z nową demonstracją. Toteż właściciele kin, nie chcąc narazić się na straty, zrywają kontrakty z wypożyczalniami filmów i nie odbierają zakontraktowanych obrazów niemieckich.

Czas najwyższy, aby wyrugować z Polski filmy produkcji niemieckiej, a szczególnie produkcji „Uniwersum-Film" (Ufa). Właścicielem ostatniej wytwórni filmowej jest osławiony hakatysta i **wróg wszystkiego co polskie Hugenberg.**

Hugenberg jest królem prasy nacjonalistycznej w Niemczech. Prasa Hugenberga jest bardzo potężna. Z łamów jej zionie nienawiść do Polski i do Polaków. Niema numeru pisma hugenbergowskiego bez ordynarnych wyzwisk i bezczelnych napaści na Polskę i Polaków. Głównemi organami trustu prasowego Hugenberga (t. zw. koncern Scherla) są „Berliner Lokalanzeiger" i „Der Tag". Ogółem Hugenberg posiada 14 dzienników własnych i czasopism.

Pozatem Hugenberg jest właścicielem osławionej antypolskiej **„Telegraphen-Union (Telunion).** Agencja ta telegraficzna obsługuje w Niemczech 1600 dzienników i skutecznie konkuruje z urzędowem biurem telegraficznem Wolffa. Obsługiwanie 1600 dzienników prowincjonalnych przez „Telunion" znaczy, że 1600 gazet w Niemczech drukuje rozgłaszane przez Hugenberga oszczerstwa o Polsce.

Pozatem Hugenberg (a raczej jego pieniądze) ma dostęp do prasy zagranicznej. Jego to często jest „zasługą", że prasa angielska, amerykańska, a nawet francuska, tak gorliwie rozgłasza o nas szkodliwe, najczęściej zmyślone i tendencyjnie przekręcone wiadomości.

Lecz nie koniec na tem. **Hugenberg posiada i własną wytwórnię filmową. Jest nią właśnie „Ufa".** Dokąd nie dotrze hugenbergowskie słowo drukowane, tam dotrze film. **Filmy „Ufy" jak również jego tygodniki aktualne są** — jak wogóle wszystko hugenbergowskie — **tendencyjne i jednostronne.** Akcja w jego obrazach najczęściej zakrojona jest na nutę patrjotyczną (oczywiście niemiecką!) Posiada ona nieraz momenty wyzywające. Trzeba przyznać, że Hugenberg robi to bardzo sprytnie. Przecież obrazy jego przeznaczone są również dla zagranicy... Musi więc być bardzo ostrożnym, by i dopiąć swego celu i sąsiadów nie zrazić....

Z ubolewaniem stwierdzić musimy, **że jednym z najlepszych klientów Hugenberga jest właśnie Polska. Pełno u nas obrazów i tygodników „Ufy".**

My Polacy, chodząc do kin polskich na obrazy „Ufy", bogacimy Hugenberga, wpychamy mu do kieszeni pieniądz polski, za który nas Polaków on przedewszystkiem zwalcza...

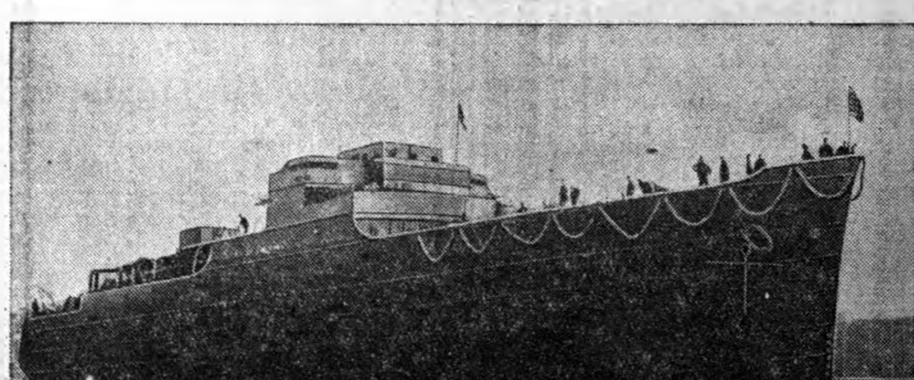
Apelujemy w pierwszej linji do wszystkich właścicieli kin, aby nietylko w interesie narodowym. lecz również w dobrze zrozumianym swoim własnym interesie przeprowadzili bojkot obrazów niemieckich. Tyle jest wytwórni amerykańskich, angielskich, francuskich i innych, tyle produkuje się w świecie dobrych obrazów, że naprawdę niema najmniejszego powodu do wyświetlania obrazów niemieckich.

Nie wystarczy protestować przeciwko niepoczytalnym wybrykom antypolskim Treviranusów, Schachtów, Westarpów — nie wystarczy oburzać się na barbarzyństwa krzyżackie na Śląsku Opolskim, Warmji, Mazurach, w Bytowskiem, w Złotowskiem — na nic zdadzą się wszystkie przysięgi i „Roty", jeżeli z drugiej strony nie zaczniemy bić Niemców po kieszeni i nie będziemy m. in. bojkotować wątpliwej wartości „kultury" hugenbergowskiej...

Ostatnie demonstracje warszawskie oby głośnem odbiły się echem w całej Polsce. Miały one swój sens, choć wolelibyśmy, aby były zbyteczne. Niestety — aż takiego przykrego środka potrzeba było, aby zwrócić Polakom uwagę na zatruwającą nas zarazę hugenbergowską.

A Hugenberg czyż nie ma prawa drwić z nas naiwnych Polaków, którzy bezmyślnie staramy się o dochody dla niego, by za nasze pieniądze mógł nas zohydzać i oczerniać?

Mamy jednak nadzieję, że odtąd będzie inaczej. Że dla polakożercy Hugenberga odtąd zamknięta będzie Polska.

Jacht luksusowy „Alva" multimiljardera amerykańskiego Vanderbilta. Wnętrza jachtu motorowego urządzone są z największym komfortem. Jest on 90 m. długi i 15 m. szeroki.

Potęga ciemnoty

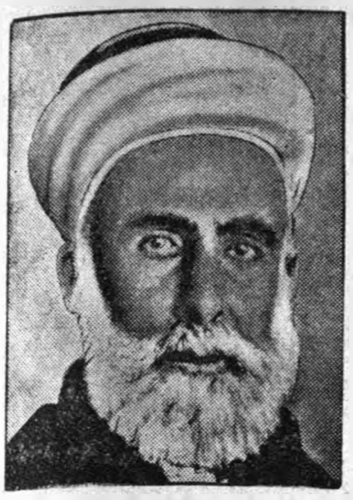
Przykładu rzadkiej naprawdę ciemnoty i głupoty dostarczyła bohaterka głośnej obecnie w całej Nicei afery, pani Anna Simonot, właścicielka wspaniałej willi i kolosalnego majątku w gotówce. Pani Simonot zwróciła się o wyjaśnienie pewnych oddawna dręczących ją zagadnień do pewnej poleconej jej przez jakąś Angielkę wróżki nazwiskiem Fatma. Zostało umówione, że za trzy seanse, które odbędzie z nią owa następczyni Pytji, zapłaci jej klijentka 500 franków.

Chodziło o to, że pani Simonot, uważała się za prześladowaną przez los i wierzyła, iż wróżka owa będzie w stanie wyjawić jej przyczyny tego macoszego stosunku losu do jej [illegible] już w czasie pierwszego seansu prorocza wróżka oznajmiła przerażonej wdowie, że jej niepowodzenia życiowe są w ścisłym związku ze zmarłym jej małżonkiem, który po śmierci nie może zaznać na tamtym świecie spokoju. Na drugiem posiedzeniu wyszło na jaw, że wogóle na majątku pani Simonot i na wszystkich jej dobrach doczesnych zaciążyła klątwa i że ona to właśnie jest przyczyną, dla której nieboszczyk p. Simonot nie może delektować się tak niezbędnym dlań wiekuistym spokojem. Podczas 3-ciej wizyty, madame Fatma, jak to było do przewidzenia, wyłożyła pani Simonot niezawodny sposób na odwrócenie tej klątwy: dla tego celu musi ona podnieść całą swą gotówkę z banku, umieścić ją w kopercie, i wręczyć wróżce. Pewne zaklęcia nad kopertą wykręcą raz na zawsze łeb owej klątwie. To co z gotówką, trzeba również uczynić z posiadanemi klejnotami.

I oto pani Simonot wręczyła wróżce kopertę, w której zapieczętowane było 100 sztuk tysiącfrankowych banknotów, suma ta, pomyślała p. Simonot, winna była wystarczyć jako ofiara. Wówczas madame Fatma zapaliła 3 świece, i po pewnej ceremonji spaliła nad niemi, w obecności właścicielki ową kopertę. Oprócz tego pani Fatmie wręczone zostały jeszcze cztery pakiety, zawierające każdy po sto tysięcy franków. Te jednak nie zostały spalone, co do nich bowiem „uważała" wróżka, że wystarczy poddać je tylko pewnym skutecznym w podobnych wypadkach zaklęciom. Po wykonaniu tego zabiegu, który odbył się w ciemnym pokoju, koperty zostały zwrócone ich posiadaczce, z tem jednak zastrzeżeniem, że zostaną przez nią otwarte nie prędzej, jak po upływie 8 dni. Podobnej ceremonji poddana została również torba skórzana, zawierająca całą biżuterję „prześladowanej" przez nieboszczyka wdowy.

Gdy minęło 8 dni, i gdy pani Simonot skonstatowała z prawdziwą radością znaczne polepszenie swego losu i zapragnęła złożyć z powrotem swe pieniądze do banku, zauważyła ku swemu wielkiemu przerażeniu, że los uwziął się na nią na nowo, albowiem w owych czterech kopertach — miast tysiącfrankówek — znalazła tylko skrawki papieru. Mimo swej bezprzykładnej naiwności p. Simonot zdołała jednak w tym wypadku zorjentować się, że padła ofiarą oszustki i zawiadomiła policję. Ta zaś zdołała skonstatować na razie, że pani Fatma ulotniła się z Nicei nie pozostawiając po sobie ani śladu i zabierając nietylko owe 400 tys. franków oraz biżuterję, którą również potrafiła zamienić na kamyki i kawałeczki cegieł, ale niewątpliwie i ową nibyto spaloną kopertę ze stu tysiącami franków. Obecnie pani Simonot jest jeszcze bardziej rozgoryczona na swój los i nie można jej się wcale dziwić.

Czytajcie Gazetę Bydgoską!

Ekskról Hedżasu (Arabja) Hussein, zmarł w 75 roku życia. Przebywał on ostatnio na wyspie Kreta (Grecja).

U dorastającej młodzieży, stosuje się rano szklaneczkę naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa"** i przy użyciu takowej, jej czyszczące działanie na krew i naprawa funkcji żołądka i kiszek u dziewcząt i chłopców, daje zbawienny skutek. Żądać w aptekach i drogerjach. Pt. W./n. 1230.

KRONIKA

KALENDARZYK.

Sobota, 22 listopada. Cecylji P. M.
Niedziela, 23 listopada. Klemensa P. M.
Wschód słońca g. 7,08. Zachód słońca g. 15,38.
Poniedziałek, 24 listopada. Jana od Krzyża W.
Wschód słońca g. 7,09. Zachód słońca g. 15,36.

Dyżur nocny aptek:

Od dnia 17. 11. do dnia 23. 11. b. r. **Apteka Centralna,** Gdańska 19. Tel. 994. **Apteka pod Lwem,** Okole-Grunwaldzka 106. Telefon 191.

Dyżur lekarza kolejowego.

W niedzielę, dnia 23 listopada b. r. dyżuruje lekarz kolejowy **dr. Wojtkiewicz,** Aleje Marcinkowskiego 2—3, tel. 15-35.

Muzeum Miejskie przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę i święta od 11—2. Obecnie w Muzeum wystawa miejskiej galerji obrazów.

Bibljoteka Miejska (Stary Rynek 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9—14 i od 17—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia Pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od 11—13,30 i od 17—18,45.

Bibljoteka Ludowa (Jana Kazimierza 9). Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, ponadto w poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, we wtorki i soboty od 15—19.

Polskie Tow. Krajoznawcze — Touring Klub, ulica Libelta 5, tel. 2256, od 9—19 wydaje zniżki kolejowe. Wszelkie informacje w sprawach utrystyczno-wycieczkowych.

Wypożyczalnia książek i nut przy księgarni i składzie nut J. Idzikowskiego, ul. Gdańska 16—17. Ostatnie nowości. n. 3233

Wypożyczalnia książek „Lektura", ulica Gdańska 141, dział polski i francuski, otwarta codziennie od 8 rana do 6 wieczorem. Telefon 17-39. n. 3258.

Powszechne Wykłady Uniwersyteckie.

Dziś, w sobotę, wygłosi prof. dr. Kleczkowski odczyt: „Powstanie listopadowe w poezji niemieckiej". Odczyt odbędzie się w auli państw. gimn. hum. przy ul. Grodzkiej 10.

Początek o godz. 6,30. Bilety w cenie 50 i 20 gr. do nabycia przy kasie od godz. 6.

Zniżka kar za zwłokę.

Magistrat — Wydział Podatkowy — zwraca uwagę na obwieszczenie, jakie ukaże się w najbliższym numerze Orędownika Urzędowego miasta Bydgoszczy w sprawie zniżenia kar za zwłokę do wysokości 0.5% miesięcznie, licząc od ustawowego terminu płatności, od wszelkich wpłat, uskutecznionych w okresie od 1. do 31. grudnia 1930 r. na rzecz gminy miasta Bydgoszczy na poczet zaległych podatków i opłat komunalnych, wymierzonych przez Magistrat.

Ulga ta obejmuje: 1. Podatek od psów, 2. podatek od zbytku mieszkaniowego, 3. podatek od posiadania przedmiotów zbytku, 4. podatek hotelowy, 5. podatek od widowisk i zabaw, 6. podatek od spadków i darowizn, 7. opłatę od umów o przeniesienie własności i nieruchomości, 8. opłatę za używanie dróg i ulic, 9. dodatek komunalny do państw. podatku dochodowego, 10. dodatek komunalny do państw. podatku od nieruchomości, 11. dodatek komunalny do państw. podatku gruntowego.

Po upływie wyżej wymienionego czasokresu, t. j. od dnia 1 stycznia 1931 roku pobierać będzie Magistrat miasta Bydgoszczy od wpłyt, uskutecznianych na poczet wymienionych zaległości, kary za zwłokę w wysokości 2% miesięcznie.

Na odnowienie grobów poległych i zmarłych podczas wojny żołnierzy polskich.

Lista 15.

1. Związek Uczestników Powstań Narodowych zł. 30
2. Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa zł. 38
3. Tow. gimn. Sokół I. — Bydgoszcz zł. 5

Razem zł. 73

Wymienionym wyżej instytucjom i organizacjom oraz wszystkim poszczególnym ofiarodawcom składam w imieniu Komitetu serdeczne podziękowanie. Równocześnie proszę o złożenie dalszych list składkowych w Głównej Kasie Miejskiej lub w Komunalnej Kasie Oszczędności na konto Komitetu odnowienia grobów poległych.

(—) **Dr. Śliwiński,** przew. Komitetu.

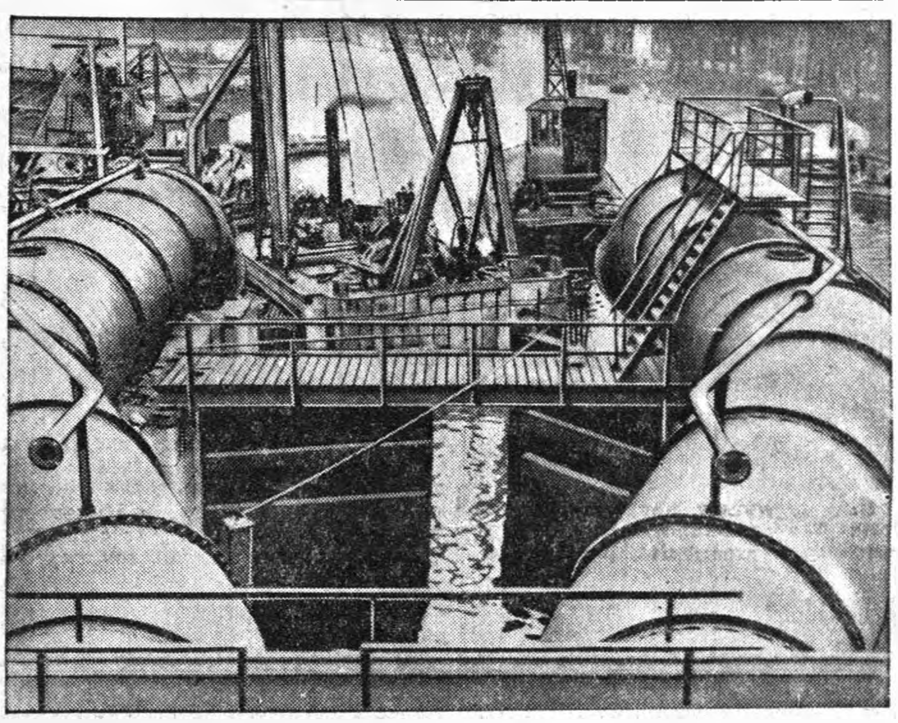

n-1223

TAK OTO WYGLĄDA ORYGINALNE MYDŁO TOALETOWE
DRALLE'GO
INICJATORA TEGO WZORU

Szanowni Konsumenci proszeni są przy zakupie mydeł Dralle'go żądać nietylko kształtu, ale i napisu według powyższego wzoru, odrzucając NAŚLADOWNICTWA.

Dralle

Osuszanie bagien nadmorskich w Holandji wymaga wiele pracy i pieniędzy. Osuszanie odbywa się za pomocą olbrzymich maszynerji. Część z nich widzimy na powyższej fotografji.

— **Z Teatru Miejskiego.** Dziś, sobota, o godz. 8 ujrzy po raz pierwszy światło rampy operetka Benatzky'go p. tyt. „Noc w San Sebastiano". — Niedziela wieczorem po raz drugi nowa operetka „Noc w San Sebastiano".

— **Gościnny występ Warszawskiej Opery Objazdowej.** Jedyne przedstawienie opery-bajki „Jaś i Małgosia" Humperdincka odegrane będzie jutro, w sobotę, o godz. 4. Przedstawienie jest wskazane dla młodzieży szkolnej i dzieci. Grają pp. Z. Balińska, E. Jefimcewa, L. Leszczyńska, A. Lipowska, J. Mikicińska, L. Pieżemska-Morawska i K. Krugłowski.

— **Popołudniówka niedzielna.** W niedzielę o godz. 4 po cenach zniżonych nieodwołalnie ostatni raz przemiła operetka p. t. „Nitouche".

— **Uroczyste wręczenie dyplomów i nagród na Francuskich Kursach Rządowych** w gimn. Kopernika, odbędzie się w niedzielę, 23 b. m., o godz. 5,30 pod przewodnictwem p. Serre, konsula francuskiego w Poznaniu, ze współudziałem profesora Langlade, generalnego dyrektora kursów, oraz Komitetu Twa Alliance Française. Przyczem prof. Langlade wygłosi odczyt p. t. „Le centrenaire de Frederic Mistral". Dyrekcja kursów uprasza o jak najliczniejsze przybycie wszystkich członków i sympatyków „Alliance Française", jak również obecnych i byłych uczniów Francuskich Kursów. Wstęp bezpłatny.

— **Przypomina się Stowarzyszeniu Dzieci Marji,** że rekolekcje w kaplicy św. Florjana rozpoczynają się w poniedziałek, 24 b. m., o godzinie 7 wiecz.

— **Baczność Niewidomi!** Internat Kresowy, ul. Senatorska 80, urządza w niedzielę, 23 bm., obchód powstania listopadowego specjalnie dla niewidomych. Referat wygłosi kpt. Kulwieć. Uprasza się wszystkich niewidomych o przybycie na godzinę 5 do Internatu Kresowego.

— **Zarząd Związku Byłych Zawodowych Wojskowych,** Koło Bydgoszcz, urządza 4-tygodniowe strzelanie o drogocenne nagrody w lokalu p. Cymera — Restauracja „Pod Lwem", — ulica Marszałka Focha. Początek strzelania dnia 22. 11. 1930 o godzinie 18. Wszystkich członków, miłośników i amatorów strzelania z wiatrówek zarząd serdecznie zaprasza.

— **Kino Corso.** Dziś i w niedzielę po raz ostatni wyświetla film p. t. „Człowiek bez nerwów". W roli tytułowej najlepszy jeździec świata, Ken Maynard. W nadprogramie wyśmienita komedja p. t. „Muś przed sądem".

— **Kino Kristal** wyświetla wielki film dźwiękowo-salonowy p. t. „W pogoni za miljonami" z Lucianem Albertinem w roli głównej. Jest w tym obrazie wszystko — i humor i dowcip i akcja i napięcie i dobra gra artystów. Krajobrazy na tle gór i morza wspaniałe.

— **Kino Marysieńka** wyświetla wysokogatunkowy dramat dźwiękowy z sympatyczną Vilmą Banky. Tytuł obrazu „Raj zakochanych", niezupełnie odpowiada istocie rzeczy, boć nie można nazwać tych udręk, niepewności i krytycznych zawikłań rajem, które kochankowie tutaj przechodzą. Mniejsza o tytuł — film wywiera bardzo dobre wrażenie.

— **Kino Nowości.** Dziś premjera. Nierozłączna para niezrównanych aktorów Karol Dane (Ślim) i George K. Arthur ukażą się w swej najnowszej i przewspaniałej kreacji w potężnym dramacie śpiewno-dźwiękowym, opartym na tle życia więźniów w Newborry i Payslee, p. t. „Braterska miłość". W programie znakomity dodatek dźwiękowy.

— **Kino Oko.** „Bitwa nad Sommą" pozostawia niezatarte silne wrażenie, wprowadzając widza w ten najokropniejszy okres walk, jakie toczyły się na froncie zachodnim, kiedy to ginęły miljony ludzi i krew strumieniami wsiąkała w ofiarną ziemię francuską. Kto nie był na froncie, ten nawet w najmniejszem przybliżeniu nie może zdać sobie sprawy z tego ogromu cierpień, jakie żołnierz przejść musi, aż kula rozłączy go ze światem i ukochanymi przez niego najdroższymi. Przeto niechaj nikogo nie zabraknie, ktoby nie obejrzał tego filmu. „Bitwa nad Sommą" ukaże wam matki wasze cierpienia, bowiem ileż to matek straciło swych mężów, i często wszystkich synów. Film ten poświęcony został tym wszystkim, miljonom poległym prawym żołnierzom, którzy w imię sprawiedliwości i lepszego jutra szli w straszny bój.

— **Kino Wojskowe** wyświetla tylko w piątek i w niedzielę wspaniały dramat wschodni w 10 aktach p. t. „Gwiazda Wschodu (Ben Ali). W rolach głównych Ramon Novarro i urocza Kathleen Key.

W sobotę 22 bm. o godz. 20 zabawa żołnierska w hali kinowej.

Najstarszy żołnierz armji francuskiej

W miejscowości francuskiej Auxerre dokonano odsłonięcia płaskorzeźby pamiątkowej ku czci najstarszego francuskiego żołnierza z wojny światowej Karola Surugue. Walczył on jeszcze podczas wojny francusko - pruskiej w r. 1870-71 i wyszedł wówczas z wojska w randze kapitana.

W r. 1915, licząc lat 76, zgłosił się jako ochotnik do wojska, i to w charakterze prostego szeregowca. Walczył na froncie i uzyskał niejednokrotnie pochwałę w rozkazie dziennym. Całą wojnę przebył w pierwszej linji okopów, ani razu nie wyjechał na urlop. Podczas demobilizacji posiadał już rangę podporucznika, krzyż wojenny i krzyż oficerski Legji Honorowej. Zrzuciwszy mundur, powrócił do Auxerre, gdzie zgotowano mu entuzjastyczne przyjęcie i obrano go burmistrzem. Umarł w r. 1921 na uwiąd starczy. Płaskorzeźba przedstawia Surugue'a w okopach z bagnetem, nastawionym do ataku.

Generał sowiecki Bluecher, o którego aresztowaniu pisaliśmy w przedwczorajszym numerze „Gazety". Był on jednym z organizatorów nowego spisku, skierowanego przeciwko Stalinowi.

10 reklamowych dni
od 10 do 50% rabatu n-1185
z towarów wysortowanych
„Czesanka“ Gdańska 157.

Nowa placówka Młodych O. W. P. W tut. mieście powstała placówka Młodych O. W. P., którą już dawno zamierzali zorganizować kilku obywateli tut. grodu. Zebranie organizacyjne odbyło się dnia 13 b. m. na sali p. Rucińskiego. Referat wygłosił p. red. Cieślak, który dał pogląd na stan polityczny wszystkich narodów, dalej omówił znaczenie i cele organizacji Obozu Wielkiej Polski. Referenta za tak piękny referat polityczny nagrodzono rzęsistemi oklaskami. Kilka praktycznych wskazówek udzielił oboźny powiatowy pan Dr. Znaniecki z Inowrocławia. Na członków zapisało się przeszło 40, pozatem na członków wspierających kilkunastu zacnych obywateli. Zebranie organizacyjne zakończono w poważnym nastroju odśpiewaniem „Roty“.

Sukces czwórki. Kruszwica w dniu wyborów do Sejmu wykazała, że jest narodowem miastem. Ani sanacyjna szmatka „Nadgoplanin“, ani kłamliwe wiadomości z wieców Be-Be nie zdołały otumanić społeczeństwa miejscowego. Albowiem na ogólną liczbę głosujących 1.656, głosowało na listę nr. 4 951 osób, co stanowi, że przeszło 60 procent głosujących głosowało na listę 4. Sukces jest wielki, więc wyborcy w dniu 23 b. m. wszyscy idziemy ławą do urny wyborczej, głosując na listę narodową nr. 4.

Kino-Teatr „Ziemowit“ wyświetla w sobotę i w niedzielę film p. t. „Niewolnica Miłości“. W sobotę zaś w godz. popołud. o 14 i 15,30 wyświetla film naukowy dla dzieci i młodzieży za drobną opłatą na pokrycie kosztów. Uprasza się Szan. Obywatelstwo o poparcie.

BORÓWNO, pow. Bydgoszcz.

Podwójne gody. W ubiegłą środę (19 b. m.) obchodzili złoty jubileusz pożycia małżeńskiego pp.: Ignacy i Franciszka Pałaszewscy. Z okazji tego jubileuszu odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele parafjalnym w Dóbrczu, celebrowane przez ks. kanonika Jana Szafrańskiego z Witowa na Kujawach. W tym samym dniu odbyła się jednocześnie i druga uroczystość familijna. Razem z jubilatami stanęła na kobiercu ślubnym najmłodsza ich córka, Zofja Pałaszewska, która zawarła związek małżeński z p. Florjanem Droszczem, kupcem z Bydgoszczy. Przed rozpoczęciem nabożeństwa ks. kan. Szafrański w asyście ks. dziekana Jaruszewskiego, proboszcza miejscowej parafji, zaślubił młodą parę oraz udzielił błogosławieństwa sędziwej parze jubilatów. Na uroczystość tą zjechali się wszyscy synowie i córki zamężne wraz z wnukami — nie był obecny tylko pierwszy syn, Bronisław, zamieszkały w Ameryce — oraz krewni i sąsiedzi, a także i rodzina młodożeńca p. Droszcza. Jubilaci, mimo podeszłego wieku cieszą się dobrem zdrowiem. Tak jubilaci, jak i młoda para otrzymali cały szereg depesz z życzeniami od znajomych i przyjaciół. Po skończonym ceremonjale kościelnym odbyło się przyjęcie w Borównie, gdzie zgromadzona rodzina, krewni i sąsiedzi w bardzo miłym nastroju przepędzili kilka godzin. W czasie uczty przemawiali: ks. kan. Szafrański, ks. dziekan Jaruszewski i p. Soboczyński, wznosząc toasty na cześć jubilatów i nowożeńców. Na toasty te odpowiedział najstarszy z synów, obecny na uroczystości, St. Pałaszewski, redaktor „Gazety Bydgoskiej“, wznosząc przy końcu przemówienia toast na cześć duchowieństwa w ręce ks. ks. kanonika Szafrańskiego i dziekana Jaruszewskiego. W godzinach popołudniowych odbyła się wspólna fotografja. Zdjęć dokonał znany całej Bydgoszczy p. W. Wojucki.

Red. Ze swej strony przesyłamy szanownym jubilatom życzenia długiego jeszcze życia i zdrowia oraz doczekania brylantowych godów, a parze nowożeńców dużo szczęścia i pomyślności na nowej drodze życia.

OSIE, pow. Świecie.

Wzrost sił Stronnictwa Narodowego. Porażkę w dniu wyborów, którą poniosła sanacja, nie może uspokoić zamroczonych umysłów prowodyrów bebechowej jedynki. Wola społeczeństwa nie zawiodła. Oddanie 661 głosów na listę nr. 4 jest najlepszym dowodem, że Osie nie jest podatnym terenem dla rządowej „jedynki“, która przez presję złowiła 137 głosów na 1.694 uprawnionych do głosowania. Ta porażka wprowadziła pp. sanatorów w formalny szał. mianowicie 19 b. m. zjechał z polecenia p. starosty do Osia zastępca Komend. P. P. z Świecia i przeprowadzał wielkie dochodzenia przeciw działaczom Stronnictwa Narodowego pp. Wojeckiemu i Swoińskiemu. Pierwszemu zarzuca się, że usiłował przemocą zniszczyć dokumenty wyborcze. Drugiemu zarzuca się, że podburzał do gwałtów, namawiał do zniszczenia afiszów reklamowych „jedynki“ i wnoszenia okrzyków przeciw „1“. Zarzuty te są błahe i bezpodstawne, lecz cechują jedynie zemstą i nienawiścią za porażkę. Napróżno wyrzucono pieniądze na agitację. Agitacja i krzyk demagogiczny nie dały proporcjonalnie głosów w stosunku do ryku tuby sanacyjnej. Dalej Be-Be uzyskało tak nikłą ilość głosów, pomimo ruchliwej agitacji ze strony Pol. Państw., a w szczególności przez str. przodownika p. Karczewskiego, bo wodzowie sanacyjni w Osiu pp. Józef Grabski, Wiktor Tretkowski i dentysta Dabrowski są niepopularni i nie lubiani, jako „dezerterzy“ ze Stron. Narod. Panowie ci uprawiali agitację nie ze względów ideowych, lecz dla interesu, bo przecież dobrze iść z rządem. Pozatem p. Dąbrowski jest osobnikiem, przesiąkniętym duchem niemieckim, który obraca się li tylko w towarzystwie Niemców. Do takich ludzi, chwiejnych, którzy idą w kierunku, skąd wiatr wieje, społeczeństwo niema zaufania i za ich głosem nie pójdzie. Więc w niedzielę, dnia 23 listopada, idziemy ławą do wyborów senackich, głosując za listą Stronnictwa Narodowego nr. 4.

KARMELKI
WEDLA
60 ODMIAN

Apel do Kobiet

Zdarza się przy wyborach do Senatu, w których, jak wiadomo, udział biorą tylko ci, którzy ukończyli już lat 30, że niektóre Panie z fałszywego wstydu nie idą do urny wyborczej.

Apelujemy do patrjotyzmu Rodaczek naszych, aby ponad fałszywy ten wstyd stawiły obowiązek obywatelski i wszystkie, o ile ukończyły już lat 30 wzięły bezwzględny udział w wyborach niedzielnych do Senatu i głosowały na listę narodową nr. 4.

Włamanie do składu jubilerskiego w Poznaniu.

Rabusie skradli różne przedmioty wartości kilku tysięcy zł.

Poznań, 22. 11. (tel. wł.)

Ubiegłej nocy, prawdopodobnie w godzinach porannych, dokonano niezwykle zuchwałego włamania do warsztatu złotniczo - jubilerskiego p. Konstantego Kaczmarka przy Wałach Zygmunta Augusta 3.

Złodzieje, jak wskazują ślady włamania, niewątpliwie rutynowani rozbijacze kas ogniotrwałych, weszli do wnętrza, wyłamując zamknięte drzwi przyległej do warsztatu składnicy węgla oraz wybijając otwór w murze grubości półtorej cegły. W warsztacie włamywacze rozpruli przy pomocy t. zw. raka szafę ogniotrwałą, w której były schowane kosztowne kamienie, złoto, monety oraz przedmioty wartościowe, oddane do reparacji. Zawartość kasy ogniotrwałej wykradziono prawie doszczętnie. Łupem włamywaczy padły przedmioty wartości 7 do 8 tys. złotych.

Złodzieje byli doskonale obznajmieni z miejscowemi zwyczajami jak również z rozkładem ubikacyj; m. in. niewątpliwie znany był im fakt zgonu stróża przed kilku dniami. Kradzież zauważył właściciel, p. Kaczmarek, w chwili otwarcia warsztatu. Policja śledcza wdrożyła dochodzenia.

Kto wygrał na loterji

(Bez gwarancji).

W drugim dniu ciągnienia 1-ej klasy, padły następujące wygrane:

100 000 zł Nr. 187086.
50 000 zł Nr. 187578.
20 000 zł Nr. 100609.
2 000 zł Nr. 144728.
Po 1 000 zł Nr. 21019 21267 165209.
Po 500 zł Nr. 26790 117325 137764 195702 204883.
Po 400 zł Nr. 31728 75062 78682 118265 153494 155951 179576 186687 201587.
Po 200 zł Nr. 3039 10888 11716 15901 29306 38383 49863 52105 57768 61141 81629 85442 88465 95937 97062 109911 139432 140380 154151 161229 163076 167682 172174 172906 195503 202813.
Po 150 zł Nr. 326 9171 11804 14846 19566 22933 24520 24618 25460 26217 27420 27422 27942 28422 28691 28696 31242 31807 32435 37869 43631 43724 46710 49220 49395 52681 52739 52941 53725 54263 56757 58796 61723 65000 66539 67329 67759 69411 71443 72020 72635 75579 78580 78819 82399 82506 83656 83611 83709 84984 85114 87670 94048 105640 114273 115926 117084 119981 120742 122087 122953 123469 123479 124847 126178 130424 131416 132976 133674 135121 136136 137368 138429 139856 140027 140601 141089 143284 145116 151862 152375 161307 162236 170573 171475 173980 176189 179351 182807 183440 184302 197653 199591 202901 204207 206388 207546 207578 209967.

Po 100 zł wygrały numery następujące:

179 209 85 435 500 40 89 647 60 748 945 98 1019 85 94 115 51 238 330 459 836 992 2055 97 200 35 427 555 69 627 87 706 30 48 61 876 93 3189 316 457 96 519 787 830 967 4017 115 18 27 81 85 375 760 868 86 900 94 5047 88 215 35 46 338 585 640 702 63 845 6051 175 285 90 392 416 527 758 834 7014 220 93 399 594 612 98 829 918 33 42 8034 132 233 59 759 77 886 9171 298 324 468 523 650 984 10131 264 83 335 417 82 564 98 667 723 824 927 11098 244 55 80 530 52 788 816 50 63 970 12036 159 68 282 413 28 90 96 636 750 70 873 943 87 91 13045 88 90 307 18 81 501 37 623 48 756 822 54 901 11 85 14154 337 83 404 22 546 92 623 777 86 15108 260 300 3 19 23 718 51 960 16041 98 120 223 29 307 407 511 78 756 835 985 17018 150 63 310 52 81 505 49 811 18022 99 151 57 65 332 37 96 357 410 514 75 710 63 68 817 940 67 83 19017 476 92 540 734 877 949 20189 209 315 68 75 97 442 47 596 617 774 85 853 75 76 902 21175 275 361 601 756 62 890 915 54 63 78 22155 293 476 88 726 899 23001 13 15 18 74 99 195 428 622 893 95 958 84 24148 233 431 553 78 751 984 86.

25327 72 85 426 599 719 40 73 536 26256 81 76 585 617 43 766 91 832 66 72 927 34 27011 70 94 186 97 276 338 456 627 65 79 868 92 981 28036 87 177 253 59 352 59 352 62 417 25 536 655 84 87 92 785 94 29138 65 476 504 569 84 893 929 34 30069 108 19 35 273 339 437 630 965 31003 61 119 586 611 738 843 960 32055 113 207 332 79 85 483 569 610 83 94 844 900 9 33011 22 53 65 177 226 319 422 39 60 584 664 759 924 34014 242 43 302 94 415 38 51 608 49 906 63 35112 278 333 41 55 91 409 28 78 529 45 84 631 52 743 808 935 66 36129 90 225 86 337 566 695 790 819 25 979 9037004 66 262 301 10 446 61 500 51 683 740 825 97 947 58 38269 424 87 504 6 618 28 721 51 70 957 39099 101 62 327 83 477 584 728 82 93 834 70 910 40009 201 64 319 51 675 837 93 944 41004 11 115 51 231 304 8 14 51 446 49 551 61 77 680 754 823 59 901 63 42252 60 594 787 820 43368 420 87 504 54 82 608 60 70 72 82 89 805 32 982 44086 299 381 746 56 826 911 45024 157 76 96 308 10 495 585 713 81 948 50 86 46031 37 80 215 300 531 40 613 710 47025 89 109 37 202 321 38 448 508 691 745 68 75 93 48003 127 254 72 86 91 345 495 767 72 49053 75 89 166 248 89 92 647 730 84 985.

50094 220 45 49 604 769 87 810 13 33 51032 61 132 95 214 328 578 811 967 75 95 52038 84 136 239 44 605 24 96 761 99 822 905 53061 77 138 446 507 51 53 88 703 91 864 54062 177 636 450 544 629 758 62 806 31 55290 301 436 506 48 79 80 706 56018 38 95 106 12 85 311 415 76 592 642 807 63 83 902 57041 120 24 32 42 47 460 65 548 639 789 870 965 78 58045 114 302 489 506 602 32 58 71 84 875 87 59041 98 150 65 216 89 30 60051 182 235 382 874 61057 256 78 332 65 806 37 85 957 62016 184 205 371 417 557 807 34 918 29 37 43 51 86 63082 106 218 415 28 43 77 560 629 747 78 813 94 64145 85 93 280 370 79 86 446 506 48 626 733 862 912 65034 210 409 804 981 66025 181 267 358 424 25 500 65 616 838 67022 48 72 124 46 202 37 85 348 49 72 502 58 629 95 964 68087 122 329 89 94 533 41 97 744 69 855 900 22 69056 103 13 328 33 52 404 41 50 77 572 607 709 28 29 843 941 70191 256 681 711 72 801 71230 69 516 40 616 89 716 51 74 855 910 72060 102 258 357 503 59 75 612 31 98 744 76 865 73090 303 340 965 74031 60 110 323 87 494 523 37 754 93 800 917.

75027 75 104 382 769 861 76055 206 18 382 467 74 609 18 59 99 709 63 883 923 70 77185 281 332 82 403 741 59 970 96 78038 530 39 725 79004 9 22 66 245 60 80 83 420 574 41 854 80023 252 469 78 574 84 711 81235 52 302 41 83 458 654 753 69 900 56 61 82013 149 88 270 368 612 743 804 38 83014 116 21 55 461 93 568 602 958 84002 321 422 543 55 72 691 711 87 85320 425 808 919 38 98 86033 122 26 443 611 26 68 80 815 47 950 87171 95 246 483 573 94 701 841 69 988 89 88519 50 730 887 996 89012 42 130 46 262 82 507 99 618 736 842 935 90133 67 244 74 348 431 681 708 84 869 91036 45 83 87 157 66 269 75 84 583 716 86 835 65 913 92037 75 213 395 414 74 96 604 55 64 738 86 873 941 93227 318 79 538 694 744 836 65 94112 97 220 614 61 75 723 865 929 58 76 95167 283 87 350 55 479 99 561 812 96282 463 69 92 517 84 738 829 926 97021 97 110 275 84 310 453 79 508 716 800 98010 97 104 58 92 423 46 84 561 93 610 91 776 904 29 38 99004 184 231 371 449 87 719 92 860 913 41 43.

100034 237 97 510 727 825 978 101052 229 390 421 512 25 700 803 931 102039 40 113 201 76 357 445 61 526 649 76 78 790 894 943 71 90 103088 240 353 78 81 88 472 98 630 787 901 15 104062 129 203 14 30 300 62 88 422 545 88 707 23 827 65 85 105566 97 680 764 91 885 968 106109 29 35 221 356 455 63 87 500 615 26 38 76 709 932 107011 60 109 11 618 756 58 97 826 940 108015 71 86 102 268 77 95 328 423 90 531 34 605 786 864 903 59 109100 472 517 664 795 840 110300 563 622 738 66 82 885 915 31 82 111006 48 84 198 357 63 542 69 733 58 808 20 961 112034 200 52 361 83 515 614 24 862 929 70 113071 98 126 520 25 615 90 749 823 91 97 914 50 77 114068 153 418 544 838 94 950 54 115024 156 223 463 583 89 692 74 946 55 116087 145 246 366 76 91 467 671 82 774 845 70 117010 361 63 743 82 677 746 69 850 975 118101 328 421 69 547 659 65 853 68 85 955 119058 165 225 323 72 411 41 95 550 624 819 41 98 120000 52 142 89 213 42 65 315 569 607 30 829 85 929 30 121141 205 6 361 477 677 703 95 832 900 19 75 122019 258 587 660 859 123020 121 230 59 93 95 409 86 94 598 630 52 56 87 757 59 924 124006 79 82 114 63 209 98 479 742 886 926.

125046 87 132 43 243 364 468 587 708 64 806 91 126070 74 345 480 522 64 66 82 91 96 702 41 86 808 924 127034 271 369 618 37 46 703 74 75 855 128017 303 79 628 795 858 129205 62 314 24 45 75 416 96 784 924 84 130026 189 374 585 641 43 779 989 131066 152 232 310 36 414 39 41 132076 538 602 80 805 86 970 133168 74 307 52 401 29 509 600 12 771 807 30 99 980 134128 215 304 40 68 518 19 711 65 807 82 916 78 135202 451 531 600 774 90 137053 85 140 416 48 416 48 55 573 81 637 74 762 75 79 838 74 940 138025 159 66 367 93 408 43 625 79 86 706 92 847 80 139233 367 463 547 643 806 986 89 140013 62 246 330 558 614 776 850 973 141001 161 207 351 449 84 621 805 36 142200 54 489 519 20 78 627 67 796 927 143180 415 46 545 71 75 79 90 605 6 900 85 144123 69 92 272 372 407 89 510 54 98 617 725 95 850 93 905 145071 83 147 48 270 374 462 561 605 39 880 986 146021 30 129 480 521 686 742 835 147126 34 94 218 470 584 757 70 79 96 814 940 14800 62 65 299 363 709 21 34 856 971 84 149512 93 703 11 32 943 86.

150022 88 203 19 50 343 404 524 36 740 949 151108 16 41 68 83 311 70 447 68 522 722 67 83 817 75 152005 52 107 80 218 57 97 412 26 539 619 905 153039 60 232 374 411 503 12 57 609 707 900 92 154214 26 65 78 308 91 503 23 685 800 81 155010 31 310 57 76 451 570 634 43 48 848 79 156266 306 423 39 573 646 60 704 72 874 157099 575 81 97 158006 81 226 63 94 348 460 90 509 733 45 69 822 159059 273 319 629 49 842 941 55 85 93 160011 151 212 58 633 72 505 666 959 161125 77 254 442 502 88 654 88 709 35 803 9 10 914 162013 138 291 354 598 650 78 837 43 76 163140 56 204 318 76 450 61 86 653 701 875 76 902 19 65 164008 194 237 331 437 98 711 45 61 858 96 165036 168 701 41 62 75 802 938 166037 67 99 171 251 80 382 445 61 66 548 80 724 805 167006 26 29 46 58 86 131 389 467 508 17 87 656 726 851 905 90 168120 443 619 89 899 989 169029 135 415 576 82 690 712 912 32 43 55 170100 29 288 312 26 441 600 55 65 790 969 171010 170 227 430 527 650 884 951 83 172005 24 98 185 221 30 320 22 64 647 950 173085 197 507 15 635 71 741 55 95 876 976 174057 101 8 283 338 88 444 58 608 96.

175084 308 46 65 414 25 33 74 611 13 782 805 80 81 901 176012 91 258 687 717 802 54 97 958 177011 122 35 57 462 65 541 71 85 671 753 832 958 178012 62 99 129 310 438 49 578 83 654 794 942 66 179038 183 200 310 81 578 633 39 804 13 57 921 180025 419 511 18 35 44 826 912 65 181010 61 90 194 387 445 61 607 27 731 60 67 812 26 984 182025 96 221 321 42 69 73 500 92 649 726 52 818 183025 112 31 46 85 86 257 89 300 89 418 53 86 602 33 39 88 704 849 81 905 48 89 184006 146 357 408 72 504 68 745 820 185049 74 192 230 355 473 725 88 803 43 186001 10 164 338 517 60 607 706 10 40 67 813 187021 42 102 15 36 88 229 41 348 93 415 82 519 608 745 814 22 48 188619 39 61 189072 163 267 360 649 906 71 190034 90 237 388 440 527 641 739 858 983 191168 311 14 20 74 401 7 38 44 532 90 97 605 11 85 806 192048 253 340 48 478 531 699 779 819 42 952 193097 247 65 73 75 686 846 194077 152 77 84 362 75 76 416 37 539 48 81 667 970 195051 103 15 37 385 482 539 677 830 196043 46 257 433 657 717 95 197019 108 70 223 46 387 568 637 740 862 915 77 198026 179 89 234 333 426 34 63 96 583 630 821 199187 354 483 598 689 704 840.

200034 43 151 212 54 385 524 39 93 654 806 57 950 201091 129 99 336 73 506 27 891 202062 84 112 15 35 50 89 222 98 433 545 57 660 63 71 97 739 59 94 833 34 948 203165 218 415 71 556 666 782 87 90 871 204151 54 61 378 549 604 56 96 717 60 925 27 205124 40 72 614 84 873 976 206077 82 106 54 66 83 204 341 468 554 693 748 834 911 98 207108 80 96 223 74 463 91 535 611 51 788 208031 84 113 225 710 51 58 90 842 209024 157 331 471 534 75 661 80 830 946 75.

OKRĘG CHÓRÓW KOŚCIELNYCH
urządza
w niedzielę, dnia 23 listopada 1930 roku
o godzinie 1-ej w południe
w Domu Katolickim przy Farze
AKADEMJĘ
ku czci św. Cecylji, patronki muzyki kościelnej.
Wstęp na akademję bezpłatny.

Przy chorobach nerek, pęcherza, kobiecych, kwasu moczowym, białku, cukrze.
Zdrojowsko cały rok otwarte

Wildunger Helenenquelle

Inform. i prospekty co do Zdrojowiska i kuracji domowych bezpł.
Tadeusz Czarnocki. Bydgoszcz,
Gamma 2. 30

GIEŁDY

Giełda Poznańska.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.
Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)
5% Pożyczka konwersyjna 50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 91½% O.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 21. 11. 1930 r.
Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr. (118,2 f. w. h.); b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f. w. h.); d) owsa 568,5 gr. (78,1 f. w. h.)

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	17,75— 18,25
Usposobienie stałe.	
Pszenica	24,50— 26,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy . . .	19,00— 21,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy . . .	25,00— 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	18,00— 19,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. work 65%	29,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	43,50— 46,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	10,50— 11,50
Otręby pszenne	12,00— 13,00
Otręby pszenne (grube) . .	14,00— 15,00
Rzepak	42,00— 44,00
Groch Victoria	27,00— 32,00
Ziemniaki jadalne	2,00— 2,30

Bank Polski płaci dnia 22 listopada 1930 r. za dolary amerykańskie 8,88⅛—8,89⅛, dolary kanadyjskie 8.85⅛, funty angielskie 43,17, franki szwajcarskie 172,27, franki francuskie 34.91, franki belgijskie 123.94, liry włoskie 46,54, guldeny holenderskie 357,60, korony czeskie 26,35, korony szwedzkie 238.55, korony duńskie 237,61. korony norweskie 237.65, szylingi austrjackie 125,07. marki niemieckie 211.81, guldeny gdańskie 172,60, markę złotą 2,1234, rubel złoty 4.5869 zł.

Zrzeszenie Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej. Zebranie plenarne członków oddziału bydgoskiego odbędzie się w niedzielę, 30 listopada, o godz. 3,30 po poł. w lokalu „Resursy Kupieckiej". Na porządku obrad ważne sprawy, m in. sprawa obchodu gwiazdkowego

RUCH W TOWARZYSTWACH

Związek Tow. parafji św. Trójcy. Zebranie wszystkich zarządów w poniedziałek, 24 bm., o godz. 19, na salce parafjalnej przy kościele św. Trójcy.

Koło Absolwentów Szkół Handlowych. Upraszamy o liczne wzięcie udziału w naszym wieczorku towarzyskim, który się urządza w Strzelnicy o godz. 18 w niedzielę, 23 b. m.

K. S. „Iron". Dziś, sobota, o godz. 19.30 schadzka w sali restauracji „Złoty Róg" na Okolu.

Sokół Konny. Jazda konna w niedzielę 23 bm., o godz. 7.45 w koszarach 16 pułku ułanów. Rezerwiści kawalerji oraz zwolennicy jazdy konnej mogą się zgłaszać na każdych ćwiczeniach.

Związek Emerytowanych Pracowników Kolejowych nieetatowych i wdów P. K. P. Bydgoszcz. Pogrzeb ś. p. żony Hermanna Bernsdorfa odbędzie się 24 bm., o godz. 3 po poł. z kaplicy cmentarza ewangelickiego Czyżkówko.

Tow. Śpiewu „Odrodzenie" Bielawy. W niedzielę, dnia 23 listopada br., o godz. 9 przed południem próba chóru w salce Zakładu Ks. Misjonarzy. — O godz. 10 chór śpiewa na sumie w kościele św. Wincentego a Paulo. Komplet konieczny.

Koło Absolwentów Szkół Wydziałowych. We wtorek, 25 bm., posiedzenie komisji rewizyjnej o godz. 19 w auli Szk. Wydz. Męsk., Konarskiego 7. Tamże zebranie plenarne o godz. 19.30. Sympatycy mile widziani.

Zw. Tow. Pom. Fryzj. Z. Z. Rzp. P. Zebranie w poniedziałek, 24 bm., o godz. 8 Plac Piastowski 1. Bardzo ważne sprawy. Przybycie wszystkich członków konieczne.

Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie. Plenarne zebranie w środę, 26 bm., wiecz. o godz. 8.15 w hotelu Lengninga. — Po zebraniu posiedzenie sekcji sportów zimowych B. T. W.

Tow. Ośw.-Relig. pod opieką św. Ignacego. Bezrobotni członkowie zgłoszą się w środę i w piątek w godzinach od 18—20 w lokalu p. Kleinerta u drh. skarbnika Krajeckiego w sprawie gwiazdki. Książeczkę członkostwa należy przedłożyć.

S. M. P. „Wiosna". Dnia 21 bm. o godz. 18 lekcja robótek. O godz. 20 zebranie zarządu i zastępowych. Komplet pożądany.

Redaktor odp.: — **Kazimierz Malycha.**

IDEALNIE ODŚWIEŻA CERĘ

całkowicie wytwarzany w kraju przez: Zjednoczone Zakłady Chemiczne, Warszawa, Leszno 78. n-123

Emulsja SCOTT'A

jest nieocenionym środkiem odżywczym dla matek karmiących, gdyż dzięki jej zastosowaniu znika ob wa osłabienia i wycieńczenia. Wskutek swego składu chemicznego preparat ten nietylko wprowadza do organizmu znaczną ilość witamin, ale w wielu wypadkach równoważy poniesioną przez organizm stratę innych niezbędnych substancji, szczególnie fosforu. Emulsja nie wywołuje zaburzeń w trawieniu i jest chętnie przyjmowana, jest ona niezbędnym środkiem wzmacniającym przy skrofułach, chorobie angielskiej, niedokrwistości, cierpieniach płuc. Żądajcie tylko oryginalnej **Emulsji Scotta.** Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Za spokój Duszy ś. p.

Heleny z Sawickich Leskiewiczowej

odprawione zostaną Msze św.

w Oktawę pogrzebu t. j. 25 listopada 1930 r.
w Warszawie, Kościół Ojców Kapucynów o godz. 9-tej
w Bydgoszczy. Kościół Farny o godz. 8-mej.
w Przysiersku o godz. 8-mej.
na które zaprasza krewnych i życzliwych pamięci Zmarłej.

Jerzy Leskiewicz z córką.

Zachować miękkość i elastyczność wełny — oto ważny punkt przy praniu! Do prania wełnianych sztuk należy brać wyłącznie wypróbowany i niezawodny Persil! Prać w zwykłym zimnym ługu, poczem wypłókać w zimnej wodzie! Do suszenia nie wieszać wełny, lecz rozłożyć szeroko! Nie suszyć na słońcu ani w pobliżu pieca!

Co Persil to Persil

Kupujcie tylko obcasy gumowe nowej marki

GLOBUS

Są one najtrwalsze i najtańsze!
Gwarantujemy 3-miesięczną wytrzymałość w noszeniu!
Każdą parę zniszczoną w krótkim czasie wymieniamy na nową!
UWAGA: Piłki reklamowe dodajemy bezpłatnie.
Polecamy również płyty gumowe pierwszorzędnej jakości do reparacji kaloszy i śniegowców po wyjątkowo niskich cenach.

„WOLBROM"

Fabryka Wyrobów Gumowych Spółka Akcyjna
w Wolbromiu, woj. Kieleckie. 1227

50.000.000
PAR
NOSZONYCH
w EUROPIE
JEST GWARANCJĄ
ICH DOBROCI

REZINOTRUST

KURSY HANDLOWE
G. VORREAU, Bydgoszcz
Marszałka Focha 43. Tel. 1259. n-1244

PIECE w rozmaitych gatunkach tylko wyrobu krajowego
poleca po przystępnych cenach
Fa. Juljusz Musolff
Tow. z ogr. poręką n-974
Bydgoszcz, Gdańska 6 - tel. 26 i 1650

Ogłaszajcie w Gazecie Bydgoskiej!

Pierwszy dźwiękowy Kino-Teatr **NOWOŚCI** Mostowa 5 tel. 386
pocz. o g. 7 i 9 wiecz. w niedz. o g. 3,20 5,10 pp. Zniżkowe bilety ważne na I seans.

Dziś premjera! Potężny film dźwiękowo-śpiewny! Nierozłączona para niezrównanych aktorów Karol Dane (olim) i George K Arthur w swej najnowszej i najwspanialszej kreacji w najciekawszym dramacie, opartym na tle życia więzień w Novberry i Paynlee pod tytułem:

„Braterska miłość"

W programie najnowszy dod. tex dźwiękowy.

TURF
Schwarzlose'go
jest nadal
najmodniejszy!
o trwałym
nieprzecietnym
zapachu
perfumy, wody kwiatowe, pudry mydła, kartonaże całkowicie wyrabiane w kraju przez:
Zjednoczone Zakłady Chemiczne
WARSZAWA, Leszno 75.

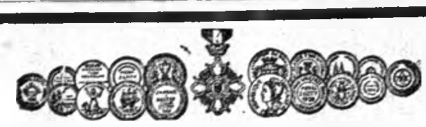
Lokal
przy głównej ulicy 2 duże okna wystawowe z urządzeniem, nadający się na każdą branżę do oddania. Oferty do Gazety Bydgoskiej pod „Pe 100“

Przeprowadzki
każdego rodzaju miejscowe i zamiejscowe uskutecznia wozami meblowemi pod gwarancją
Władysław Poczekaj,
dom ekspedycyjny
Pomorska 38. Tel. 65.
Założone 1869. n-3727

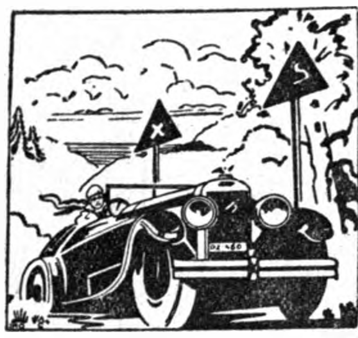

SIWE WŁOSY
farbuje naturalnie i trwale nieszkodliwa farba na włosy „REWAX“ w kolorach: blond, chatain., bronzowym i czarnym: karton zł. 6,—
Pierwotny kolor włosom przywraca stopniowo „AXELA“ REGENERATOR włosów, butelka zł. 3,—.
W Bydgoszczy do nabycia w następujących drogerjach:
Fr. Bogacz, Dworcowa nr. 94,
W. Heydemann, Gdańska nr. 20,
B. Kiedrowski, Długa nr. 64,
Kaźmierski, Gdańska nr. 5,
A. Schiefelbein Bocianowo nr. 1
W Osiach w drog. A. Kioniecki
W Tucholi w drogerji St. Wawrzynowicz.

3—5000
pożyczki poszukuję. Gwarancja pewna, dam stałej pensji 300 zł. miesięcznie. Oferty pod nr. 1554 do Gazety.

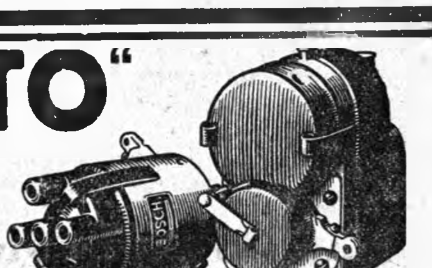

Czem zachęcić młodzież do zabawienia się w domu??
Przez kupno pierwszorzędnego
pianina
FABRYKI PIANIN
B. Sommerfeld = Bydgoszcz
n-1234 ul. Śniadeckich 56 - - ul. Gdańska 19
Przystępne ceny. Największa Fabryka Pianin w Polsce **Dogod. warunki spłaty.**
Filje: GDAŃSK, Hundegosse 112. GRUDZIĄDZ, ul. Groblowa 4.

Kursy samochodowe Z. Kochańskiego
Bydgoszcz, 3 Maja 14a. telefon 1185
szkołą szoferów zawod. oraz **amatorów.**
Patent. podwójna kierownica przyspiesza naukę jazdy. — Prospekty wysyła się na życzenia Zapisy przyjmuje się codziennie Egzamina w Woj. Pozn. lub Pomorsk. zależnie od miejsca zamieszkania.
Dla osób całodziennie zajętych **specjalne kursy wieczorne** od godz. 17-ej do 19-tej
Dogodne warunki spłaty.
Szkoła czynna od 8-mej do 20-tej

„MAGNETO“
wł. Fr. Graczkowski
KRÓLOWEJ JADWIGI 18
Tel. 1825.
Najstarszy i jedyny specjalny zakład naprawy i uzwojenia częśc elektrycznych samochodowych.

BOSCH
Zastępstwa i warsztaty firm BOSCH DELCO-REMO. 1222
AKUMULATORY Z. A. T. SYSTEMU „TUDOR“

Dlaczego przoduje wszędzie

PEPEGE
Dlatego, że udoskonalone
Śniegowce i kalosze
marki „Pepege“, mimo niskiej ceny, wyróżniają się bardzo gustownem wykonaniem zewnętrznem i długo zachowują początkową **wspaniałość** formy i barw. Są pozatem **bardzo lekkie** i zawsze łatwe do włożenia.
ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE TYLKO Z PODKOWĄ
‹PEPEGE›

Oryginalne części „CHEVROLET“
Z nadejściem nowego wielkiego **transportu** został mój skład części **zapasowych** **całkowicie uzupełniony**
Oryginalne części „Chevrolet“ po obecnie zniżonych cenach są do nabycia jedynie w mojej firmie. n.1240
Wobec powyższego odpada konieczność nabycia podrobionych części.
Zamówienia zamiejscowe, wyk. się w ciągu 8 godzin.
E. STADIE-AUTOMOBILE
BYDGOSZCZ.
Telefon 1602 ulica Gdańska 160 Telefon 2163

E. Karpowicz BYDGOSZCZ, Długa 66 nar. Podwale telefon 809.
poleca:
Palta i garnitury męskie oraz okrycia damskie. Materjały na garnitury i palta męskie i damskie, bieliznę ciepłą, swetry, płótna, barchany i obuwie.
n669 Za gotówkę i na spłaty.

Prima górnośląski | **węgiel, brykiety koks hutniczy**
dostarcza w każdej ilości z tutejszej składnicy loco piwnica po **korzystnych cenach.**
„IMPREGNACJA“
Składnica Chodkiewicza 8-18 (cegielnia) Telefon 1300.
n-1214

ALBUMY WŁASNEGO WYROBU
od zwykłych do najbardziej wykwintnych po bajecznie niskich cenach na okres gwiazdkowy, począwszy od 1 zł.— wzwyż, poleca
INTROLIGATORNIA J. CZUBA n-1238
Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr. 41. Telefon nr. 860.

NADZWYCZAJNA OKAZJA.
Zamów tam, gdzie tysiące czytelników „Gazety Bydgoskiej“ nabyło już nasze dobre ZEGARKI z wiecznem szkłem, zegarek z amerykańskiego złota, niczem nie różniący się od prawdziwego 14 kar złota
tylko za zł 6.10 zam. 25.— n-1231
Wysyłamy na listowne zamówienie elegancki zegarek szwajcarski z wiecz. szkłem, chód wdzięczny na kamieniach, wyregulowany do minuty z gwarancją za dobry chód na 10 lat. 2 szt. 12.— zł. 4 szt. 23.50 zł Lepszy gatunek 7.75, 9.25 12.—, 14.— zł 18.—, 24.— zł Ze świecącym cyferblatem 8.23, 10.—, 13.— zł. Na rękę od paska damski lub męski ze świec. cyferblatem zł. 10.—, 12.—, 14.— 16.—, 17.—, 20.—. Zegarek kryty „Ankier“ z trzema kopertami, modny, ochr. od kurzu jak i od rozbicia szkła z amer. złota. zł 10.75, 12.25, 13.—, 14.95, 17.— 19.—, 22.—. Budziki stołowe zł 9.—, 10.95. Łańcuszki z amer. złota 1.50, 2.50, 4.—, 5.—, 6.— zł. Za koszta przesyłki płaci kupujący Adresować:
Przed. Szwajc. Zeg. E. JAKUBIŃSKI, WARSZAWA, pl. Napoleona, oddz. 16, skrz. pocz. 237.

Tanio z własnej pracowni!!
Eleganckie
Płaszcze damskie, płaszcze męskie, płaszcze dziecięce, Ubrania męskie i chłopięce. Kapelusze damskie duży wybór
Wszelkie towary z metra **firany, kapy** i inne.
Firma Chrześcijańska! Firma Chrześcijańska!
Anna Dorożyńska, Bydgoszcz, ul. Długa 32

SIWE WŁOSY

PRZYCIEMNIA NATYCHMIAST
juvenol
NA KAŻDY ŻĄDANY KOLOR POD GWARANCJĄ NIESZKODLIWY
PARF. d'ORIENT WARSZAWA

Sprzedawcy (czynie)
domokrążni otrzymają bardzo pokupny artykuł sezonowy. Wysoki zysk zapewniony. Mała gotówka konieczna.
Zgłoszenia „Esge“ Gazeta Bydgoska, Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 39

Kino „Oko“
Dziś!
zelektryzuje Bydgoszcz i okolice, najmonumentalniejszy i najrealniejszy film świata
Bitwa nad Sommą
1.250.000 żołnierzy poniosło w bitwie tej śmierć bohaterską **Peronne, Bapanne, Combles** to prawda historyczna.
d-670
Wszyscy, którzy udział braliście w wojnie, czy walczyliście nad Sommą lub nie, ten film musicie zobaczyć, on pokaże Wam wasze bohaterstwo, Wasze męki przeżyte. Ci co nie chodzą do kina, muszą film ten zobaczyć. Zdjęć do tego filmu dokonano w r. 1916 podczas największ. ognia armat, operatorzy polegli śmiercią bohaterską.

Przetarg przymusowy

W wtorek dnia 25 XI. 1930 r. o godz. 11,15 przed południem sprzedam w Maksymiljanowie pow. Bydgoszcz w tartaku Firmy Ziemski i Zühlke najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: **większą ilość desek sosnowych, dębowych odziomitów, oraz bali dębowych, sosnowych, brzozowych.** Przetarg od ędzie się nieodwołalnie.
n-1244 **Podlewski**, kom. sąd. zp. w Bydgoszczy

Osiedliłem się w Bydgoszczy jako
adwokat
Kancelarję prowadzę
przy ul. Gdańskiej 20 I p. Telefon 576.
Godziny biurowe: 9—1 przedpoł. i 4—6½ popołudniu w soboty: 9— 1½.
Janusz Krysiak, adwokat. n-1228

KUPUJĘ STALE **GĘSIE PIERSI** i wszelką dziczyznę. — Oferty z podaniem ceny.
Fabryka wędlin ROBERT KRÖNKE
Gdańsk - Wrzeszcz, Mirchauerweg 32. Tel. 41142. n-1249

JAŚNIEJ SŁOŃCA
NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG
ODNAWIA ZNISZCZONE POSADZKI, LINOLEUM I FARBUJE MOMENTALNIE BIAŁE PODŁOGI NA MAHOŃ LUB ORZECH CIEMNY.
Warszawa, Fabr. MARY, Zajączkowska 9.

Jeżeli Ci brak energji równowagi, jeżeli cierpisz moralnie, potrzebujesz dobrej rady, napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia, okre lę Twój charakter, zdolności, przeznaczenie bezpłatnie (75 gr. znaczki pocztowe na przesyłkę załączyć). Analiza szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słynnego medjum Evigny-Rara kosztuje zł. 3. Przyjęcia osobiste cały dzień. Warszawa, Psych - Grafolog Szyller-Szkolnik, Nowowowiejska 32. n-1226

Akwizytora
mającego praktykę w sprzedaży i umiejętność obchodzenia się z klientelą
poszukujemy.
Oferty do „GAZETY BYDGOSKIEJ" pod **400-500.** n-1221

Przetarg przymusowy

Dnia 24 listopada br. o godz. 10,30 sprzedam przy ul. Długiej nr. 14 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą **40 koszul męskich dziennych.**
Woźniak, kom. sąd. w Bydgoszczy.

RESTAURACJA pod „LWEM"
ulica Marszałka Focha 4 wydaje codziennie smaczne obiady z 4 dań po 1,50 włącznie z obsługą i piwem gratisowem. Wyłączny wyszynk znanych z swej jakości piw F-my Browar Bydgoski „MATUŚ" „ZDRÓJ WIELKOPOLSKI"

50—80 zł. dziennie
zarobią zdolni zastępcy i zastępczynie przy sprzedaży bardzo pokupnego artykułu na raty. Zainteresowani zechcą się zgłosić u Dyr. H. Zinner dnia 24 i 25 b. m. w Bydgoszczy Hotel pod „ORŁEM" Także listownie. n-1247

Akademja tańców zatwierdzona przez władzę została otwarta w Bydgoszczy pod kierownictwem prof. Wituszkowskich znany prelegent lekcji tańców z radja Poznańskiego. Najnowsza kreacja sezonu, gwarancja nauczania. Dobór towarzyski. d-676
Długa 56, Hotel Lengning. Zgłoszenia od 5—8 po poł.

Obrońcą prywatny
załatwia wszelkie choćby najtrudniejsze sprawy sądowe karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe najmu, administracyjne, podatkowe, ściąganie należności i t. d.
St. Banaszak
Cieszkowskiego 2. Telefon 1394.
Długoletnia praktyka.

UŻYWANE
2 ciężar. „Chevrolet" 4—ro i 7—cio cylindrowe
1 autobus „Chevrolet" w bardzo dobrym stanie do nabycia
E. Stadie — Automobile
BYDGOSZCZ, Gdańska nr. 160
Tel. 1602 i 2163

Sporządzam bilansy
Andrzej Burzyński
rewizor ksiąg
zaprzysiężony przez Izb. Przemysłowo-Han...
BYDGOSZCZ
ul. Sienkiewicza nr. 47
tel. 206 n-3153

Napisowy wiersz tłusty 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr., 5 liczb = 1 słowo. i, w, z, a = każde stanowi słowo.

OGŁOSZENIA DROBNE
na ten sam dzień, przyjmuje się tylko do g. 9 rano.

Znak ofertowy (naprzykład: z 1864, n 5243 b 3582 itd.) = 1 słowo. Dla poszukujących posad 20 proc. zniżki

UWAŻAJ I CZYTAJ.
Zwróć uwagę na 50% zniżkę. Święto się zbliża. Każdy powinien zaoszczędzić ciężko zapracowane pieniądze i nabyć towaru z pierwszego źródła. Więc postanowiliśmy wysłać 5000 kompletów, które nadają się dla każdego domu. Po cenach najtańszych fabrycznych. W celu reklamowania naszych towarów o przekonanie ich dobroci i niskich cen.
tylko za 55 zł.
a mianowicie: 3 mtr. dublej kamgarn 140 cmt. szer. na eleganckie ubranie męskie świąteczne w różnych kolorach, 3 mtr. rypsy jedwabnego na elegancką suknię świąteczną w najnowszych i najpiękniejszych kolorach, 1 swetr męski lub damski w najnowszych angielskich deseniach, 1 komplet tryk. zim. I gat. 1 koszula damska tryk. zim. I gat. 7 mtr. flaneli w różne pasecz. ki lub czysto białej na bieliznę zimową, 1 szal wel. lub jedwabny w różne pasy i w deseniu, 1 para skarpetek zim. 1 krawat jedwabny. Całą taką wyprawę wysyłamy tylko za 55 zł. za zaliczką pocztową po otrzymaniu listownego zamówienia. (Płaci się przy odbiorze na poczcie) Do każdego zamówienia dolicza się 3,50 zł. jako koszta opakowania i opłaty pocztowej. Uwaga Kupujący nic nie ryzykuje, gdyż o ile towar się nie podoba przyjmujemy zpowrotem Adresować prosimy F-ma „Wygodpol" Łódź, Nowomiejska nr. 7. Na żądanie wysyłamy bezpłatne cenniki. d-674

POLECENIA

MATERACE
patentowe wykonuje fachowo po cenach fabrycznych Józef Bobkiewicz, Urocza ... Jagiellońska ... owalska 5. n-654

WOJSKOWE
sprawy każdego rodzaju przeprowadza Biuro Porad Wojskowych Długa 5 Miernik. n.1034

Meble
najtańsze źródło zakupu kompletnych pod gwar dęb Jadalnych pokoi męskich kuchni w wielkim wyborze oraz meble pojedyńczych. Szafy, otka stoły lustra i wyście ane. klubowe leżanki kanapy, krzesła solidnego wykonania z własnych warsztatów na dogodn. warunkach poleca
Ignacy Grajnert
Bydgoszcz
Dworcowa 8.
Tel. 1921 d-3248

Przyjmuję
wszelkie przepisywania na maszynie i tłumaczenia z języków niemieckiego i francuskiego. Zgłaszać się ul. Wileńska 9 I p. prawo. d.1678

MEBLE
wszelkiego rodzaju w wielkim wyborze najtaniej i na dogodnych warunkach z gwarancją poleca
JULJAN NOWAK
... 3. Tel 1223 n-480

ŚNIEGOWCE
reparacja wszelkiego obuwia Gumowego. Przyrzecze 24 obok ul. Długiej d-650

Futra
najsolidniej najtaniej i naj... wykonuje chrześcijański ... w Bydgoszczy fachowiec Stanisław Rudak Dworcowa 64. n-1510

DRUKI
wykonuje szybko i starannie
Drukarnia Polska
Sp. Akc
Oddział Bydgoszcz
Marsz. Focha 39 - Tel. 352
HANDLOWE

Meble
kompletne urządzenia oraz pojedyńcze specjalność materace, kanapy, leżanki, zagotówkę i na spłaty po niskich cenach poleca T. SAJKOWSKI, Bydgoszcz, Jezuicka 18 n22

Przyjmuję do szycia nowe i przerabiam stare
kołdry
„Pracownia Warszawska" ulica 20 Stycznia 13 parter.

BIURO
detektywów „ARGUS" Bydgoszcz, Pomorska 67. Wywiady informacje, obserwacje. Dyskrecja zapewniona. Podziękowania pisemne. 696

Obuwie
kupuje się najkorzystniej u Gabrielewicza Plac Piastów 3. d-3635

3 FOTOGRAFJE
legitymacyjne urzędnicze 2.50 poleca „Wiol" Marsz. Focha 40 d-685

Przetarg przymusowy.
Dnia 24 listopada br. o g 12 sprzedam przy ulicy Chełmińskiej nr. 19 a. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatę:
łóżko duże z podstawką.
n-1246 **Woźniak**, kom. sąd.

Meble
Najtańsze źródło solidnej roboty pod gwarancją kompletne dęb jadalki, sypialki, pokoje męskie kuchnie biurka, szafy łóżka materace stoły, krzesła kanapy leżanki lustra i wszelkie meble dębowe orzechowe natissandrowe bukowe i sosnowe od najwyższych ... najniższych do zwycza... nych korzystny zakup tego na warunki poleca: **Stanisław Dobrzyński, ul Długa 4** d-42

SPRZEDAŻ

Sprzedaż—Zamiana
Domy, składy, młyny majątki ziemskie przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe Gozimirski Inowrocław, Mikołaja 30. d-1151

MŁYN
wodny, kopalnia złota, bez konkurencji 50 mórg ziemi sprzedam 65 000 wpłaty no owa. Oferty do Gaz Bydg pod nr 1885 d 1885

GOSPODARSTWO
ca. 90 mórg. przednia zi mia na sprzedaż lub zamiana na inni jsze. Oferty Gaz. Bydg. pod nr. 1580.

SPRZEDAM ZAKŁAD
fryzjerski damsko-męski z kilkanaście obsługami pierwszorzędnie urządzony i od kilkunastu lat dobrze zaprowadzony na G. Śląsku w dobrem miejscu położony z powodu choroby. Of. do Gaz. Bydg. pod nr. 1660.

Pianino
używane sprzedam okazyjnie Minkowski, Pomorska 65 d1191

SPRZEDAM
52 morgi ziemi pszennej zabudowania masywne, inwentarze nadkompletne, stacja, szkoła, mleczarnia w miejscu Zgł. do Gaz. Bydg. pod d-1635

KAMIENICA
przy Gdańskiej 141 dochód 1500 sprzeda Nowakowski ul. Dworcowa 69. d-681

RZEŹNICTWO
w mieście powiatowem na bardzo dogodnych warunkach z kompletnem urządzeniem zaraz do odstąpienia. Of. do Gaz. Bydg. pod d-1654

SANIE WYJAZDOWE
jak nowe okazyjnie na sprzedaż Hetmańska 8-9. d677

DROGERJA
miasto powiatowe, garnizon szkoły wyższe, województwo poznańskie, z powodu zmiany zaraz sprzedam za gotówkę. Oferty do Gazety Bydgoskiej pod nr. 1587

DOM
na sprzedaż w Gniewkowie z wolnem mieszkaniem składem i ogrodem, mies. komorne około 300 zł W. Seroka Gąski, poczta Parchanie pow. Inowr d-673

SKŁAD
dobrze prosperujący sprzęty domowe szkło i porcelana miasto powiatowe, niska dzierżawa zamienię na autobus dobrej marki lub inny objekt Of. do Gaz. Bydg. pod d-1630

APTEKA
dobrze prosperująca z domem ogrodem na Pomorzu jest zaraz na sprzedaż. Dwóch lekarzy w miejscu. W ofertach proszę podać wysokość gotówki. Gaz Bydg nr 156

TANIO SPRZEDAJE
różne części: samochodowe, koła trybowe, transmisyjne, wałki, blachę, rury, wszelkie żelazo użytkowe Składnica Starego Żelaza. Marsz. Focha 31 drugie podwórze. 667

MAJĄTEK
ca. 300 mórg ... bura... zaniej na ... natychmiast sprze ... 135 000 zł. Oferty ... Gaz Bydg pod ... 1549

BEZPŁATNIE
Napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia ... charakteru ... określę przeznaczenie ... ważniejszych faktów życia ... 75 gr. (znaczki pocztowe), na przesyłkę załączyć Warszawa, Psycho-Grafolog Szyller—Szkolnik Nowowiejska 32. d.967

KUPNO

WILLĘ
kupię, posiadam 15 tys. gotówki. Zgłoszenia do Gazety Bydgoskiej pod nr. 16(3.

KAMIENICĘ
kupię, wpłaty dwadzieściatyś. podać okolicę, rentowność.— Oferty do Gazety Bydg. pod nr. 1667.

DZIERŻAWY

DZIERŻAWA
120 mórg pszennej ziemi zabudowania masyw. wydzierżawi tanio. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1669.

WYDZIERŻAWIĘ
dobrze prosperującą piekarnię i cukiernię. Skupniewicz Nakło. d-1615

MAM
do wydzierżawienia skład rzeźnicki z całem urządzeniem i mieszkaniem w powiatowem mieście, gdzie gimnazjum i seminarjum. Oferty do Gazety pod nr. 1648.

GOŚCINIEC
z składem kolonjalnym wzgl. piekarnią przyjmę w dzierżawę. Oferty z podaniem warunków do Gaz. Bydg. pod Nr. 1662

POSZUKUJĘ
dzierżawy ogrodnictwa wraz z mieszkaniem. Zgł. do Gaz. Bydg. pod d-1634

WOLNE POSADY

POMOCNIK
szewski na dobrą szytą robotę H. Dypczyński Szubin. 681

Chcesz otrzymać posadę?
Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne im. profesora Sekułowicza, Warszawa, Żórawia 42. Kursy wyuczają listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa angielskiego, francuskiego niemieckiego, pisowni gramatyki polskiej, oraz ekonomji Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów A. W. |n-430

POTRZEBNY
szofer, monter z długoletnią praktyką do samochodu systemu Krupp poszukiwany. Piśmienne zgłoszenia z odpisami świadectw z podaniem pretensji uprasza się skierować do Biura Ogłoszeń IRO Herm. Frankego 3. n-1243

POSAD POSZUK.

POSZUKUJĘ
posady jakiejkolwiek z kaucją tylko w poważnem i zaufanem przedsiębiorstwie. Of do Gaz. Bydg. pod nr. 1556

MŁYNARSKI
czeladnik poszukuje pracy zaraz. Oferty pod „Młynarz" do Admin. Gazety Bydgoskiej d-1675

OGRODNIK
bartnik lat 27, syn ogrodnika z 10 letnią praktyką dobremi świadectwami uczciwy pracowity poszukuje stałej posady od 1. 1. lub 1. 2. 31. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1655

Mistrz budowy maszyn!
kilkanaście lat na kierowniczem stanowisku zagranicą w kraju, dzielny organizator kalkulator zamiłowany i doświadczony precyzjonista w ogólnej budowie maszyn 40 lat, szuka odpowiedniej posady. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1699.

Szofer—mechanik
przytem podróżujący z dobrze zaprowadzoną klientelą na Poznańskiem i Pomorzu szuka posady na ciężarówkę na rozwóz i sprzedaż towarów. Łaskawe zgł. Wójt Śniadeckich 8 d-1847

PODLEŚNICZY
dzielny w swym zawodzie, kwalifikacje teoretyczne praktyczne kilkuletnie, wykształcony, przedsiębiorczy, uczciwy również praktyka mierniczo—leśna, biurowa, poszukuje zajęcia. Świadectwa, referencje pierwszorzędne. Łaskawe zgł. Gaz. Bydg. pod nr. 1664.

MIESZKANIA

MIESZKANIE
3 pokojowe bez odstępnego, narazie duży próżny pokój z urządz. kuch. od gospodarza darmo za pożyczkę około 3 tys. zł. Od marca całość z czynszem 60 zł. mies. Okolica początek Kujawskiej. Of. Komfort I Gaz. Bydg. d1696

OSIEDLIŁEM SIĘ w BYDGOSZCZY
przy ulicy Długiej nr. 5. Telefon 18—48
Dr. Zacharski Mieczysław
specjalista w chorobach dziec'ęcech
ordynuje od 9—11 przed połud. od 3—5 po południu.

SPRZEDAM
w ruchliwem mieście 2 budynki mieszkalne, warsztat ślusarski z narzędziami, zabudowanie gospodarcze tanio. Of. do Gaz. Bydg. pod nr. 1665.

POKOJE

POKÓJ
umeblowany nie krępujący, mały, czysty wynajmę kawalerowi, 30 złotych miesięcznie Gdańska 67 Gospodarz. d.686

POKÓJ
dla pana Świętojańska 14 2 ptr. d-661

Pokój umeblowany
dla młodzieży szkolnej lub ewntl. 2 osób zaraz do wynajęcia. Wileńska 10. Wiadomość u właściciela domu. d-1379

KAWALER
kawaler lat 30, na samodzielnem stanowisku pragnie poznać odpowiednią panią w celu ożenku. Majątek pożądany Łask. zgłoszenia wraz z fotografją prosimy kierować do Gaz. Bydg. pod nr. 1653. Dyskrecja zapewniona.

LEKCJE

STENOGRAFJI
listownie, szybko, jaknajdokładniej wyuczamy - gwarancja Instytut Stenograficzny Warszawa, Krucza 26. Znającym stenografję polecamy miesięcznik „Stenograf" (stenografujemy - tłumaczenia). n1135

Lekcje muzyki
Dyplom
Konserwatorjum Warszawskiego Zgłoszenia ulica Św. Trójcy 31 **J. Chudzyńska**
d.659

OŻENKI

BRUNET
inteligentny poszukuje znajomości z piękną panią w celu towarzyskim. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod „Brunet" 1682

SZATYNKA
przystojna inteligentna muzykalna lat 24 szuka znajomości pana w celu matrymonjalnym .Cf do Gazety Bydg. pod d-1661

BRUNETKA
inteligentna, przystojna wysokiego wzrostu lat 30 solidna pragnie poznać pana na stałem stanowisku w celu matrymonjalnym. Wdowiec z 1 dzieckiem mile widziany. Poważne zgłoszenia do gazety Bydg. pod d-1668

KAWALER
lat 24 urzędnik, gospodarczy posiadający wzorowe gospodarstwo rolne wartości 60 tys. pozna pannę inteligentną wzorową gospodynię posag obojętny. Oferty z fotografją do „PAR" Toruń pod „Kawaler" n-1176.

KAWALER
blondyn lat 30 Pomorzanin z zawodu mistrz krawiecki pragnie poznać pannę religijna, in'eligentną do lat 25 Posag dla wspólnego dobra rożądany, Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją za która ręczę honorem składać do Gaz. Bydg. pod nr. 1516

PANNA
lat 29, sympatyczna, z gotówką 6 000 zł. i wyprawą pozna pana poważnie myślącego na stałem stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod nr. 1676.

DWIE
szatynki z prowincji przystojne gospodarne lat 23 26 pragną zapoznać panów rzemieślników na dobrem stanowisku, celem ożenku. Of. do Gazety Bydg. pod d-1658

PANNA
sympatyczna miłego usposobienia, z powodu braku znajomości, pozna pana o szlachetnym charakterze do 40 l. Cel matrymonjalny. d.1555

ROŻNE

Dobra egzystencja
Poszukuję wspólnika do księgarni z gotówką 10—15 000 zł. znajdującej się w wojew. mieście (50 tysięcy mieszkańców) gdzie tylko są dwie księgarnie Wczesne oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1643.

FOLWARK
450 mórg przy wpłacie 75.000 zaraz do sprzedania. Oferty do Gaz Bydg. pod nr 1443

POSZKODOWANI
wojenni uszkodzeni na zdrowiu mogą jeszcze wnioskować o rentę inwalidzka. Biuro Porad Wojskowych Długa 5 Miernik. n.103

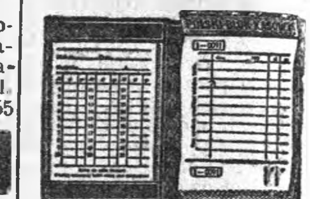
10 000 ZŁ.
pożyczki poszukuje zaraz 30 % za rok zgóry gwarancja hipoteczna wysokowartościowej realności miejskiej. Zgłoszenia do Gaz. Bydg. pod nr. 1649.

20 000 ZŁ.
poszukuje na I hipotekę nowego domu wartości 60 000 zł Oferty do Gazety Bydg. pod nr. 1666.

KAWALER
wysoki, lat 33, wykształcony poszukuje wspólniczki z kapitałem 15000 wzwyż. Cel matrymonjalny. Oferty do Gaz Bydgoskiej pod nr. 1595.

PIERWSZORZĘDNĄ
garderobę męską jak i reparacje wykonuje szybko i tanio **J. Trzciński**, Bocianowo 1. d-1661

Poszukujemy
wszystkich chętnych zarobku Gwarantujemy zarobek 200 do 300 złotych miesięcznie. Zabezpieczysz sobie i rodzinie egzystencję. Tylko złotych 350 potrzeba do założedomowego warsztatu. Towary wykonane skupujemy płacąc za wyrób i bezpłatnie dostarczamy surowca. Żądajcie informacyj i bezpłatnych katalogów. Piszcie: Firma E. Potysz Cieszyn, skrytka pocztowa 156. d.151

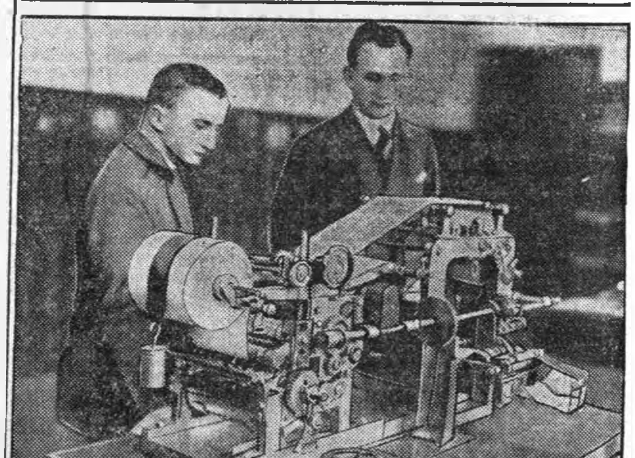

Drukarnia Polska Sp. Akc. Oddział **Bydgoszcz** Marszałka Focha 3

BLOK POLSKI KASOWY

Złoty medal na Wystawie w Katowicach 1927.
Zastępca na Poznań i Pomorze: Kłaczyński i Ska, Poznań, Wielkie Garbary 21.

Model nowoczesnej maszyny rotacyjnej (do drukowania gazet).

Abonament w Bydgoszczy w ekspedycji i agenturach wraz z dodatkami „Przy Rodzinnym Stole", „Gazeta Sportowa" i „Życie" wynosi miesięcznie 2,20 zł. z odnoszeniem do domu przez listowego 2,59 zł. w agenturach prowincjonalnych miesięcznie 2,20 zł. zodnoszeniem do domu przez roznosicieli 2,50 zł. — kwartalnie 6,60 zł. na pocztach przez listowego w dom 7,76 zł. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub t.p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, prenumeratorzy nie mają prawa do odszkodowania. Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Ogłoszenia 25 groszy wiersz milim. na stronie 6 łam. Reklamy na stronie 4 łam. szerokości 67 milim.: za tekstem milim. 60 groszy. w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1 złoty, na dalszych stronach 85 groszy. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 groszy, każde dalsze 15 groszy, dla poszukujących pracy 20 % zniżki. Przy częstem powtarzaniu udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. Ogłoszenia na ten sam dzień przyjmuje się tylko do godziny 9-tej przed południem. Skrzynka pocztowa nr. 54. Konto czekowe: P. K. O. Poznań nr. 203 644.

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł Gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oproc. i manip.	Razem
„Gazeta Bydgoska"	Bydgoszcz	miesiąc grudzień	2,20	0,39	2,59

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

———— dnia ————

Kwit miesieczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł Gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oproc. i manip.	Raze
„Gazeta Bydgoska"	Bydgoszcz	miesiąc grudzień	2,20	0,39	2,5

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

———— dnia ————